

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy óra 2 koron.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy óra 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill,
minder következőnél 16 fillér.
Nyiltér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 5.

Ma számunk főbb közleményei:

- A politikai válság.
- A bizonyítványhamisítók póra.
- A világtalan leány.
- Választási mozgalmak.
- A panamázó uralkodó.
- Egy híres besugó.
- Érdekes román hölgyek.
- Mikszáth Kálmán — disz doktor.
- A gyermek és a színház.
- Titkos házasságok.
- Tarkaságok.

AZ INSTALLÁCIÓ.

Arad, március 4.

Szombaton iktatja be Arad város és Aradvármegye Urbán Ivánt újra a főispáni méltóságba. Az aktus, egyszerű lesz, híjával mindannak, ami valaha az installációkat vidámmá, fényessé és ünnepélyessé szokta tenni. Az eskütételt a vármegyénél mindjárt a hétköznapi munka követi; a városnál csak azért nincsen így, mert a szokás a közgyűlési tárgyak elintézésére a hónap második szerdáját tartotta fenn.

Az ünnepi keret mellőzése magának a főispánnak határozott óhajára történt és ezt indokolta teszi az a körülmény, hogy Urbán Iván már egy ízben viselte a főispáni tisztséget, s az a szeretet, az az osztatlan nagy-rabecsülés, a mely az első beiktatója alkalmából oly emlékezetes bensőséggel nyilatkozott meg, nem szorul arra, hogy megismételtesék. Szinte arra

emlékeztet ez, hogy az ezüstlakodalmon nem kell a házaspárnak újra a pap elé vonulni, oltári disz elé járulni, hogy a huszonöt esztendő előtt megfogadott szeretet újra kifejezésre jusson. Az a házasság, a melyet Urbán Iván akkor a főispáni méltósággal kötött, néhány esztendőre megszaktított; de most, a mikor a frigy megújul, ép oly közvetlenséggel kapcsolódik egymásba a főispán személye a közbizalommal, mint akkor, — a nélkül, hogy ennek bizonygatására új lakodalmat kellene csapni.

De helyes az ünnep elmaradása azért is, mert az olyan eseményeket előz meg, amelyek hangulata alig alkalmas ünneplésre. Harc előtt áll a magyar választópolgárság s az előjelekből ítélve, ez a harc elkeseredett és szenvedelmes lesz. A csaták ideje még nincs kitűzve, a hadállások még nem fejlődtek ki, de a küzdelem izgalma már egyre mélyebben huzódik a lelkekbe. Az ünnepi máglyák tüze akaratlanul is puszkaporos hordókhöz érhet és siettetné a szenvedelmek kitörését. A főispánnak, aki a harcban fölötte kíván maradni az indulatok játéka, okos tapintatára, lojalitására mutat, hogy a maga beiktatójától az ilyesmire okot szolgáltatható diszt, külsőségeket elhárította.

A régi időkön lelkesedő honfiaknak talán rosszul eshetik, hogy már ünnepelni se tud a magyar (mert mikor ünnepeljen, ha nem installáción?)

de azért így jobb, s ahhoz az egyszerűséghez is inkább illik, amelyet Urbán Ivántól minden cselekvésében, egész egyéniségében megszoktunk. Sőt óhajandó, hogy az egyszerűség és komolyság, amelyet az új főispán az ünnepi külső mellőzésével megóvni akar, óvassék meg a törvényhatóság részéről is.

Attól természetesen nem kell tartani, hogy az installáció zajos jelenetek, kellemetlenkedő incidensek által zavartatnék meg. Urügyet se lehetne rá találni, s ha ennek halvány kísérlete nyilatkoznék meg, letorkolná az a tisztelet, amelylyel a törvényhatóság minden tagja Urbán Iván személyét, érdemeit, a közpályán eltöltött multját illeti. Azt hisszük, hogy ezuttal semmi szükség sincs a politikai vitára, amelyet némelyek a beiktatással kapcsolatosan okvetlen szükségesnek tartanak napirendre tűzni. Nem esnék ugyan baj az által, ha az ugynevezett „elvi kijelentések“ megtétetnének; de amikor a főispán maga nem provokál ünnepeletet, sőt kerül és kerültet mindent, ami fényt és pompát jelenthetne, akkor nincs szüksége és értelme az ugynevezett bizalmatlanság kifejezésének, melyet a lelkében Urbán Iván személye ellen úgy sem táplál senki. S azzal, ha valaki egy törvényes méltóság és hivatal elfoglalásának néma szemlélője marad, nem válik hűtlenné semmiféle elvhez és programhoz, — aminthogy sok szol-

Főispáni installációk Aradmegyében.

— Az alkotmányos aera óta. —

Nyolcadik ízben lesz tanuja holnap Arad közönsége főispáni installációnak 1867. óta. A hét főispán sorrend szerint: Szende Béla, Atzél Péter, Tabajdy Károly, Fábán László, Urbán Iván, Vásárhelyi Béla, Károlyi Gyula gróf.

Bizonyára nem lesz érdektelen, ha a holnapi ünnepélyek alkalmából egy-két odavetett vonással felújítjuk, mikép folytak le, mikép mentek végbe a főispáni beiktatók.

SZENDE BÉLA.

1867. április 20-án a „Vegyes tudósítások“ élén a következő pár sor jelent meg az „Alföld“-ben:

Nagyon elterjedt hírek szerint Aradmegye főispánjává Szende Béla krassómegyei alispán ur neveztetett volna ki.

Négy nap mulva a mondott ujság vezércikkben üdvözli a főispánt, mint olyan embert, ki az alkotmánynak, a haza érdekeinek és szabadságának mindenkor határozott és szilárd harcosa volt.

Szende Béla május 4-én érkezett meg Aradra. Nem óhajtott semmi tüntetést — írja az akkori krónikás — azért megérkezése idejét sem tudatta senkivel; így történt, hogy a megye s a város határán a szokásos fogadások és tisztelgések is elmaradtak.

Aradmegye 61-iki bizottmányának tagjai másnap délelőtt tisztelegtek az új főispánnal. Valamivel 10 óra után a jelen voltak ifju Biró Imre 61-iki alkotmányos alispán vezérlete alatt a főispán szobáiba vonultak, ahol meleg üdvözlő beszédek hangzottak el. Ime, a megyék helyreállítása törvényhozásilag lón kimondva — szolt örömmel az alispán — s az üdvözölt lón egyszersmind megbizva e megye kormányzásának vezetésével. Őt, a főispánt, e megye nemcsak tiszteli, hanem támogatni is hazafiai kötelességének tartja. A főispán megindultan válaszolt. Ő — ugymond — a törvényesség, az alkotmányosság fegyvereivel jött ide, ily fegyverekkel felajánlja magát a közönség hazafias táborában helyet foglalni.

Szende Béla május 23-án foglalta el a főispáni széket Aradmegye állandó bizottmányának ülésén. Egyszerű, keresetlen, de őszinte hazafiai meleg szavakkal inditá meg — írja tudósításában az „Alföld“ — e megye önkormányzati működését. Az új főispánt székfoglalója után Nagy Sándor üdvözölte szép, lelkes beszéddel, majd kitérő örömeik közt ünnepeleték a magyar felelős minisztérium kibocsátványát a municipiumok visszaállítása tárgyában. Tabajdy Károly és Simonyi Lajos br. indítványára határozatlanul kimondották, hogy e hazafias ténykedésért a törvényes felelős kormányt feliratilag üdvözlik.

Aradmegye s a város este a főispán tiszteletére fáklyásmenetet rendezett. Háromszáz fáklya világa mellett, a helybeli dzsidás-zenekar

harsogó zenéje kíséretében roppant néptömeg indult a megyeháza felé, a főispán lakására. Oda megérkezve, a dalárda az „Isten áldd meg a magyart“ éneklé, ennek végeztével a katonai zenekar ünnepélyes alkalmi dalokat játszott. A főispánt Szalay Antal ügyvéd magyarul, Nikora Dávid román nyelven üdvözölte. A főispánt mind megjelenésekor, mind beszédei végeztével zajosan éljenezték.

Komoly, de felette hazafias színezete volt tehát ennek az installációnak, ami nem csoda, mert az alkotmány helyreállításának nagy ténnyével esett össze.

ATZÉL PÉTER.

Atzél Pétert, Aradváros polgármesterét, 1871. május 5-én nevezte ki a király Aradmegye főispánjává.

A főispáni beiktatót megelőző este, június 14-én, a város és a megye közönsége nagy-szerű fáklyásmenetet rendezett. Az óriási menet a főtérnek a kaszinó és templom közt fekvő részén összegyülekezett s számos magyar nemzeti és román színű lobogókkal több sor-falat képezve, a katonai zenekar kíséretében megindult s haladt egyenes vonalban a megyeház és Purgly-ház során a városi sétány jobb-oldali részét megkerülve, Atzél Péter lakásáig. Itt Tagányi István ügyvéd mondott beszédet, üdvözölvén lelkesen az új főispánt, mint a megye szülöttét, kinek honfiai erényekben tündöklő multja, minden jó és nemes iránt tanusított kegyelele, ernyedetlen buzgalma és ki-

gálatot nem tesz az elvének sem azal, ha azt ép a főispáni beiktatón öblös torokkal hangoztatja.

Néhányszor mondtuk s most megismételhetjük, hogy maradjon meg a politikai ellentétek összeütközése azon a mezőn, amely már ki van arra jelölve: a képviselőválasztásokon. Addig pedig tartassék sok mindentől távol, amibe bele szokták keverni s ne keverjen ríktó színeket a holnap egyszerű szertartásba, amely szertartás nem jelent egyebet, mint hogy a társadalom egyik legderekabb embere becsületes hittel, önzetlen lélekkel fogad hűséget újra a közpályának.

A politikai válság.

Távirati tudósítás.

Arad, március 4.

A közvéleményt most Tisza Istvánnak tegnap Nagyváradon elmondott nagyszabású beszéde foglalkoztatja. Apponyi Albert ma egy könyvomatatos lap munkatársa előtt nyilatkozott Tisza beszédéről és annak különösen a nemzetiségekre vonatkozó részét helytelenítette.

Sokat beszélnek még most is arról a különben nem nagyjelentőségű konfliktusról, mely Tisza gróf és a Fejérváry-kormány volt tagjai között támadt. Feilitzsch Artur ma újból nyilatkozott és csodálkozásának adott kifejezést, hogy Tisza olyan keményen reátámadt ma ismertett nyilatkozatában.

Szóba került ma a Nemzeti Társaskörben Latour grófnak az osztrák urakházában elmondott és lapunkban is ismertett felháborító beszéde. Khuen gróf kormányelnök Latour ki-rohanását egyszerűen *fenygyerekeskedésnek* nevezte.

Mai hireink ezek:

A Nemzeti Társaskör átalakulása.

A Budapesti Tudósító jelenti: A Nemzeti Társaskör a választmány indítványára a legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a Nemzeti Társaskörnek politikai párttá való alakulását a legközelebbi időben tartandó rendkívüli közgyűlésben fogja keresztülvinni. Az átalakulás előkészítése céljából a Nemzeti Társaskör választmánya szűkebbkörű bizottságot küldött ki, amelynek tagjai a kör három igazgatója: Csáky Albin gróf, Lukács László és Serényi Béla gróf, továbbá Erdély Sándor, Széll Ignác és Darvai Fülöp dr. Mint a Budapesti Tudósító értesül, a bizottság a szükséges előkészületeket a legrövidebb időn belül meg fogja tenni és e célból Csáky Albin gróf a bizottságot e hó hatodikának esti hét órájára ülésre hívta össze.

Az egyik estilap ehhez azt írja, hogy ezen az értekezleten fognak dönteni a darabontok csatlakozása kérdésében is, amelyet a Feilitzsch-incidens tett aktualissá. Ezzel a rendszabályozással azonban — írja az említett lap — el-késtek, mert Lányi Bertalan, Lukács György, Vörös László, Mara László és Haller János már tagjai a munkapártnak.

Tisza és a darabontok.

Mai lapunkban közzöltük Tisza István nyilatkozatát, amelyben tiltakozott az ellen, hogy a Nemzeti Társaskörbe a Fejérváry-kormány volt tagjai is följárjanak.

Egy estilap munkatársa ma Tisza István gróf nyilatkozatára vonatkozólag beszélgetett Feilitzsch Artur báróval. A volt minisztert nagyon meglepte Tisza István gróf nyilatkozata.

— Tisza István — ugymond — olyan dolgokat érint nyilatkozatában, amelyeket én soha, senki előtt nem állítottam. Az egész ügy felfujt dolog. Olyan most már, mint a lavina, amely feltartóztatlanul rohan lefelé a lejtőn. Pedig az egész dolog ugyszólván szóra sem érdemes. Az egész háborúság onnan ered, hogy a lapok olyan nyilatkozatokat adtak a számba, amelyeket én soha, senki előtt sem tettem. Egyetlen újságíróval beszéltem erről a kinos ügyről, mégis minden nap másféle nyilatkozatot adnak a számba.

Az eset a következőleg történt: Én bizalmasan értesítve lettem, hogy — miután a nemzeti munkapártnak tagja vagyok — a körbe is feljárhatok. Itt jegyzem meg, hogy az a hír is téves, mintha én ebben az ügyben Fejérváry Géza báróra hivatkoztam volna. Fejérváry báróval az egész dologról nem is beszéltem. A bizalmas értesítés folytán felmentem a Nemzeti Társaskörbe. Ott Tisza István gróf a legteljesebb jóakarattal, barátilag felvilágosított arról, hogy nem tartja helyesnek azt, hogy még most *feljárjunk a körbe*. Az egész dolog olyan barátságos modorban történt, hogy — épen ezért — személyes ténre nem vihettem az ügyet. De ennek nem is volna semmi értelme, hiszen Tisza a legnobilisabban járt el velem szemben. *Engem félrevezettek*, — talán nem akarattal, — a Nemzeti Társaskörbe való feljárást illetőleg. Különben nem mentem volna oda. Én csak — mint egyszerű közkatona — dolgozni akartam és akarok. Ezért csatlakoztam az új párthoz, amelynek programjával nagyon is rokonszenvezem. Szerepelni egyáltalán nem akartam és nem is akarok; annál kinosabban érint most ez az egész felfujt ügy.

Amit Tisza István gróf mond nyilatkozatában, azt én sohasem állítottam. Még egyszer ismétlem, hogy Fejérváry Géza báróval nem is beszéltem az ügyről. Az összes — idevonatkozó — szálak Lányi Bertalan volt igazságügyminiszter kezébe futnak össze, ott vannak nála az erre vonatkozó akták is és így csak ő nyilatkozhatik autentikusan erről az odíózus ügyről, amely tudtom és akaratom nélkül fuvódott föl ilyen lavinává. Tisza István gróf tebát nyilatkozatában olyan dolgok ellen védekezik, amelyeket én sohasem állítottam.

Khuen — Latour támadásáról.

A Nemzeti Társaskörben ma a kabinet összes tagjai jelen voltak, Zichy János gróf kivételével. Élénken tárgyalták az utóbbi napok eseményeit és különösen azt a támadást, amelyet Latour gróf intézett az osztrák urakháza ülésén Magyarország ellen. Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök erről igy nyilatkozott:

— Én ugy látom, hogy Latour gróf valószínűleg megirigyelte némely főrendünk sze-

próbált erélye van. A viharos éljenzések után Atzél röviden válaszolt, mire a menet széteszött s a megyeház előtt a fáklyákat máglyába rakta.

A székfoglaló másnap reggel a megyeház nagytermében folyt le, hol a bizottsági tagok többnyire nemzeti öltönyben jelentek meg. A gyűlést Nagy Sándor, Aradmegye első alispánja nyitotta meg, majd ősi szokás szerint küldöttséget menesztettek a főispán meghívására. A küldöttségben — többek közt — helyet foglaltak: Bohus Zsigmond, Purgly János, Fischer Miklós.

Atzél Péter hatalmas, szünni nem akaró éljenzéstől üdvözölve jelent meg s feszült figyelem közt mondotta székfoglalóját.

A jó hatást keltett beszéd után Nagy Sándor alispán üdvözölte a főispánt, mire a két beszédet Tabajdy Károly indítványára jegyzőkönyvbe iktatták. Végül a megyei tisztviselők tisztelegtek, azután az ünnepi ülés a főispán lelkes éltetésé közt befejeződött.

TABAJDY KÁROLY.

Atzél Pétert a főispánságban Tabajdy Károly kir. tanácsos, Aradmegye alispánja követte. Őfelsége 1879. június 29-én nevezte ki Aradmegye és Arad szab. kir. város főispánjává.

A főispáni beiktatás napja július 2-ikére tüzetett ki. A székfoglalóra a városi közgyűlés a polgármestert, főkapitányt, főjegyzőt, Varjassy József. Hász Sándor, id. Andrányi Károly és Deutsch Bernát bizottsági tagokat küldte ki, hogy ők ott a várost képviseljék.

Az installáció rendkívül nagy fényvel és diszszel folyt le. A város fel volt lobogóva, az utcákon óriási tömegben hullámozott a nép, gyönyörködve a sok díszmagyaros bizottsági tag és meghívott vendég fölvonulásában. Általános feltűnést keltett Libovszky főesperes, ki violaszin köpenyben jelent meg. Képviselve volt a katonaság is Prohászka tábornok, Varga Emil, Kubinyi huszárezredek és több törzstiszt által.

A gyűlést Szathmáry Gyula főjegyző nyitotta meg s indítványára küldöttséget menesztettek a főispánért.

Viharos éljenzésben tört ki a közgyűlés, mikor Tabajdy megjelent és elfoglalta a főispáni széket. Letéve az ünnepélyes esküt, frenetikus hatású programbeszédet mondott. Kijelentette, hogy mindenkinek politikai, nemzeti-ségi és felekezeti meggyőződését tiszteletben tartandja, ameddig azok az alkotmányos törvények keretén túl nem lépnek. Főleg ezek az enunciaciók keltettek leirhatatlan örömet:

— Mint főispán is ugyanazon zászlót tartom kezemben s emelem magásra: az önzetlen hazaszeretet, s férfiu meggyőződés azon zászlóját, amely nem hajol meg hamis bálványok előtt s melyet nem érdekek, hanem csak a meggyőződés fegyvereivel lehet meghódítani . . .

S midőn ő Felsége s magas kormányának kegyelme és bizalma mégis igénytelen személyemet, a megye egyik szerény és becsületes falusi jegyzőjének egyszerű fiát emelte fényes polcra, azon nagy elvet szentesíté,

azon nagy igazságot emelte érvényre: in labore nobilitas.

Amint lecsendesült a rendkívüli lelkesedést keltett beszéd végszavait elnyelő éljenzés, Szathmáry Gyula főjegyző tartott nagyszabású üdvözlőbeszédet, melyet Vásárhelyi László indítványa folytán a főispáni programbeszédrel együtt felvettek a jegyzőkönyvbe.

A városházán hasonló ünnepségek közt ment végbe a főispáni installáció. Itt Tabajdy bőszegesen kifejtette azon programját, melylyel a város ügyeit előmozdítani akarja. Majd Institoris Kálmán főjegyző tartott hatalmas éljenzésektől s a lelkesedés egyéb kitérésitől többször félbeszakított üdvözlő beszédet, mire Varjassy József indítványára kimondották, hogy mindkét beszédet jegyzőkönyvben örökítik meg.

Testületek és magánosok tisztelgése után déli 2 órakor a városligeti nagyteremben s annak verandáján fényes banket volt, négyszáz terítéssel. A főispán Metianu püspök, Varga huszárezredek, Nagy Sándor törvényszéki elnök és Prohászka tábornok között ült. Az ebéd — jegyzik meg az akkori hírlapok — vidám hangulatban, de „rendesen“ folyt le, mignem kidur-rantak az első pezsgőspalackok dugói s egyszerre zajosabb lett a társaság.

Este 600 fáklyás vonult zenével a főispán lakása elé, ahol Vásárhelyi László és Varjassy József mondottak üdvözlő beszédet. A város fényesen ki volt világítva, sok helyen diszesz transzparensek ékeskedtek.

replését a mi főrendiházunkban. Latour elvégre magánember; se nem szép, se nem böcs, amit mondott, de mit csináljunk vele? Legfeljebb a sajtóban lehet állást foglalni az ilyen felszólalás ellen. Ha komoly oldalról történék, megtalálnók rá a megfelelő és egyedül méltó választ. De ilyen dolog mindennap történhet. Nem szeretjük az ilyen mókázást, de elvégre mit csináljunk vele? Nem foghatjuk be a száját! Nem lehet jót állani egy emberért, aki a Herrenhaus ban külön zsargonban akar beszélni. Ez nem egyéb fenegyerekeskedésnél, amelyre ha komoly oldalról jönne, megadnók a kellő választ. Így azonban a sajtóban kell visszautasítani.

A tagok helyeselték a miniszterelnök nyilatkozatát.

Apponyi — Tisza beszédéről.

Egy újságíró ma beszélgetést folytatott Apponyi Albert gróffal Tisza gróf tegnapi nagyváradi beszédéről.

— Megdöbbenéssel olvastam — mondotta Apponyi — Tisza beszédének azt a részét, amely a nemzetiségekkel való kacérkodást tartalmazza. Tisztán ezen nyilatkozata megtételénél főrevezette a páriszenvedély és a politikai akció sikerének mindenáron való keresése. Különösen megdöbbenett a nyilatkozatnak az a része, amely az én hitoktatási rendeletemnek visszazívására szól. Egyáltalában megdöbbenő az a tapasztalás, hogy az új kormánypart fegyverzetébe felveszi a volt kormány nyal szemben a túlzó sovinizmus vádját is, ami magában véve nemcsak igazságtalan, de arra is alkalmas, hogy erősítsük vele a magyar nemzet ellenségeinek pozícióját.

Zichy gróf eskütétele.

Budapesti tudósítónk jelenti: Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter hétfőn teszi le a bécsi Hofburgban ő felsége kezébe az esküt. Az eskütétel aktusánál jelen lesz Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök is, aki egy napi tartózkodásra Zichy gróffal vasárnap este érkezik Budapestre. Az új miniszter kedden foglalja el hivatalát.

FÁBIÁN LÁSZLÓ.

Tabajdy Károly váratlanul bekövetkezett halála után Fábrián László kir. törvényszéki elnököt ültette Aradmegye és Aradváros főispáni székébe a királyi kegy. Beiktatása 1886. november 29-én történt.

A város valóságos forrongásban volt és ünnepi színt öltött. A házakon zászlókat lengtetett a szél s az ablakokból virágos szönyegek csüngtek alá. A főtéren hőmpölygött a közönség, díszmagyaros urak hajtottak fényes hintókban az ünneplés színhelyére.

Előző este Krecsányi igazgató a színházban díszelőadást rendezett, hol a főispánt lelkesen megéljenezték. Az ünnepi előadást allegorikus képlet előzte meg, melyben képviselve voltak a gyászoló Arad, Pannonia, Erdem, Igazság, Béke, Jog és Történet. Az allegoria után Bánk bán-t adták.

A vármegyeházán tartott installációs közgyűlést, melyen minden talpalattnyi tér el volt foglalva, Ormos Péter alispán nyitotta meg s a kinevező okirat felolvasása után küldöttséget menesztettek a főispán meghívására. A deputáció tagjai voltak Simonyi Lajos báró, Metianu János püspök, Károlyi Tibor gróf, Bohus Zsigmond báró és Vásárhelyi László.

Tíz perc elteltével megjelent Fábrián László fekete díszmagyarban. A közönség felállott, percekig éljenzett és tapsolt. A főispán letette a hivatalos esküt, majd általános figyelem és feszült érdeklődés közt megtartotta székfoglalóját. Beszéde elején előde bokros érdemeinek áldozott, majd azon reményének adott kifeje-

Justh Gyula körútja

Justh Gyula, a függetlenségi- és 48-as párt elnöke, ma folytatja országos agitációs körútját. A tegnapi munkácsi népgyűlés után ma Szatmárra utazott, ahol délután a választók nagygyűlésén beszélt. Ennek a népgyűlésnek keretében tartotta meg a város képviselője, Kelemen Samu is beszámolóbeszédét. Szatmárról még ma délután Ómbódra ment Justh Gyula, ahol szintén lesz népgyűlés. Holnap Mátészalkán, Nyírbátorban és Nyíregyházán fog Justh Gyula beszélni.

A függetlenségi pártok egyesülése.

Szegedről jelentik: Kossuth Ferenc Koszó Istvánhoz, a függetlenségi párt elnökéhez a következő levelet intézte:

A két függetlenségi párt egyesülését én és a pártom kívánatosnak tartjuk, míhelyt a két párt tagjai között az érzelmi egység helyre állhat. Győzelmes csatát vívni lehetetlen volna bármilyen nagy párttal, amelynek egyik része vezére és a másik rész ellen tör. Remélem, hogy ismét oly nagy táborot sikerül összehoznom, mint amilyenné tettem a függetlenségi pártot a múltban.

Kelemen Béla volt főispán kijelentette, hogy nem vállal Szegeden jelöltséget és már elutazott külföldre.

A karánsebesi püspök megerősítése. Budapesti tudósítónk jelenti: Kriszthean Mironnak karánsebesi gör. kel. püspökké való megerősítése, legközelebb meg fog történni. Erre vonatkozólag még Székely Ferenc tette meg felterjesztését a királyhoz.

A görög alkotmány. Athénből táviratozzák: A kamara a Dragunics miniszterelnök által előterjesztett alkotmányrevíziót, miután több képviselő hozzászólt, 150 szavazattal 55 ellen elfogadta. A szavazás eredményét a képviselők nagy tetszéssel fogadták. Athénből táviratozzák: A liga és a kormány között még mindig nézeteltérések vannak. A liga követeli, hogy a király a néphez intézendő proklamációban jelense ki, hogy a királynak a legutóbbi európai utazása alkalmával a külföldi hatalmak ígéretet tettek Krétának Görögországhoz való csatlósítása dolgában.

Választási mozgalmak.

Államirati tudósítás.

Arad, március 4.

Eperjesen a munkapárt Hodobay Andor gör. kat. prelátus, volt amerikai püspökhelyettest jelöli.

Kisszebenben Szmeosányi György néppárti, Koltay Gyula dr. budapesti ügyvéd pedig Justh-párti programmal lép föl.

A szabadkai első választókerületben bajnai Vojnich Sándor, a második kerületben pedig Janiga János dr. ügyvéd a kormánypart jelöltje.

A titeli választókerületben Zákó Milán nyug. főispán munkapárti programmal, Hodzsi Szilárd ügyvéd pedig radikális szerb programmal fog fellépni.

Tatán Szemere Miklós országgyűlési képviselő jelölése vasárnap lesz, mely alkalommal Szemere Miklós programbeszédet mond.

A budapesti IX-X. kerületi kültelki függetlenségi és 48-as pártkör ma este népes gyűlést tartott a Boráros-téri Elevátor kávéházban. A gyűlés egyetlen tárgya: a választások előkészítése volt. Az értekezlet egyhangulag Ballagi Aladárt, a kerület eddigi képviselőjét jelölte. A mozgalom vezetésére Tompa Antalt, a párt elnökét kérték fel, amit az készséggel el is fogadott. A gyűlés után ötven tagu küldöttség ment Ballagi lakására, ahol Bernatsky Antal háztulajdonos tolmácsolta a küldöttség megbízását. Ballagi Aladár válaszában kijelentette, hogy bár egy alkalommal visszautasította a jelöltséget, a polgárság e spontán megnyilatkozása után a jelölést elfogadja. Beszédében kijelentette, hogy az önálló bank mellett van és ép oly nyomattékkal követeli az általános, titkos választói jogot.

Nagyváradról jelentik: A biharmegyei belényesi kerületben Lukács László nemzeti-ségi jelölttel szemben Rednik Gábor vaskóhi főszolgabíró lép fel munkapárti programmal.

A székelyhidi kerületben Molnár Ákos Kossuth-párti ellen, két Justh-párti jelölt lép fel, Práter Loránd és Szilágy József nagybirtokos, azonkívül munkapárti programmal Szanyogh Andor volt szolgabíró is emlegetik.

zést, hogy a megye közönségének támogatásával sikerülni fog az ő vezetésével alatt is előbbre vinni a megye jólétét. Végül vázolta programját és ezt a kijelentést tette:

— Az érdekek harcában követni fogom a pártatlan igazságot, melyet csak az imámt elhangzott esküm parancsol.

A székfoglaló után Szathmáry Gyula főjegyző lendületes szavakkal üdvözölte a főispánt, mire Vásárhelyi László indítványára kimondották, hogy mindkét beszédet jegyzőkönyvbe fogják iktatni. Ugyanezen közgyűlésen adta át az új főispán Ormos Péter alispánnak a III. osztályú vaskoronarendet.

A városházán d. e. 11 órakor ment végbe az installáció. Az egybegyűlteket Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester üdvözölte s a kinevező okirat felolvasása után a főispán meghívására küldöttséget kért fel, melynek tagjai voltak Tarjányi Vilmos elnöklete alatt Boros B-ni, Hász Sándor, Hirschman József, Nikolits Péter és ifj. Kristyéry János.

Leikes éljenzések közt jött be a főispán s tartotta meg székfoglalóját, amely nagy hatást keltett.

A székfoglaló után a város nevében Institoris Kálmán főjegyző emelkedett hangon, szép beszéddel üdvözölte a főispánt a város közönsége. Múlek Lajos dr. pedig a törvényhatósági bizottság részéről. Mindhárom beszédet megörökítették a jegyzőkönyvben.

A mindvégig lelkes hangon gyűlést 35 küldöttség tisztelgése rekesztette be.

Déli 2 órakor a Fehér Kereszt földszinti és emeleti termeiben fényes banket volt. A négy

sorban felterített asztalok körül a szó szoros értelmében zsufolva ültek.

Este a város fényesen ki volt világítva, 7 órakor pedig a pankotai zenekar s a tűzoltózenekarral élén óriási, impozáns menet indult meg a Szabadság-térről faklyákkal és lampionokkal a megyeháza felé. Itt Szalay Antal mondott lendületes üdvözlő beszédet, a melyre a főispán meghatottan válaszolt.

URBÁN IVÁN.

Bensőséggel teli ünnep volt Urbán Iván installációja is, 1900. november 7-én. A beiktató vendégei között voltak: Hieronymi Károly, kereskedelmi miniszter, Arad városnak az időbeni országgyűlési képviselője; Faschó-Moys Sándor, miniszteri tanácsos, aradmegyei nagybirtokos, aki azóta meghalt. A szomszéd vármegyék főispánjai közül: Lukács György, Békésmegye főispánja, aki a Fejérváry kormány alatt vallás- és közoktatásügyi miniszter volt; Bethlen Miklós gróf, Hunyad- és Pogány Károly, Krassószörény vármegye főispánja. A három közül most csak a legutóbbi van hivatalában.

A megye beiktató közgyűlését Dálnoki-Nagy Lajos alispán nyitotta meg. Felolvasták a távozó főispán, Fábrián László búcsulevelét, a mire a boldogult Vásárhelyi László fejezte ki iránta elismerését. Urbán Iván letette az esküt s elmondta székfoglaló beszédét, amelynek végeztével Schill József főjegyző intézett a törvényhatóság nevében üdvözlő beszédet Urbánhoz. A románok nevében Velics Mihály beszélt, végül pedig Nachtnebel Ödön indítványozta, hogy az elhangzott beszédeket jegyzőkönyvbe foglalják.

Az ugrai kerületben Halász Lajos hírszerint nem lép fel és munkapárti programmal T. Nagy József komádi birtokost jelölik.

A báránai kerületben a máris nagy harcban álló Kossuth-párti Nadányi Gyula földbirtokossal és Szabó József lelkesével szemben munkapárti programmal Friedländer Samu dr. ügyvéd fog fellépni.

Dédesről táviratozzák: Hebrony József Kossuth-pártinak eddig nincs ellenjelöltje.

Gyergyószentmiklósról táviratozzák: Szmegi Vilmos ellen itt két Kossuth-párti is fel fog lépni.

Edelényből jelentik, hogy ott Bárczay László lép fel Kossuth-párti programmal.

Mezőcsátról jelentik, hogy ott Kubik Gyula nem fog fellépni, hanem Kossuth-párti jelölt lép fel.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A Társadalomtudományi Társaság megalakulása. Holnap, vasárnap délelőtt alakul meg a Társadalomtudományi Társaság aradi fiókjá. Az alakuló közgyűlés délelőtt 11 órakor lesz a Központi Szálloda nagytermében, ahol a tagokon kívül vendégeket is szívesen látnak. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. A szervezőbizottság jelentése. 2. A tisztikar és választmány választása. 3. Esetleges indítványok. A közgyűlés után délután 4 órakor Somló Bódog dr., a kolozsvári egyetem nagyhirű tanára szociológiai előadást tart a Központi Szálloda nagytermében, amelyre a társaság érdeklődőket szívesen lát. A megalakulásra a budapesti központ részéről Aradra érkeznek: Pikler Gyula, a Társadalomtudományi Társaság elnöke, Zsigány Zoltán, Somló Bódog dr. és Pásztor Árpád.

(*) Az aradmegyei román kultúregyesület ma délelőtt folytatta évi közgyűlését a román szeminárium nagytermében Ciorogariu Romulusz elnöklete alatt. Pop C. István új tagok felvételéről tett jelentést. Az egyesület alapító tagjaiul jelentkeztek Vajda Sándor, Serbán Miklós, Vlád Aurél, Damján Vazul és Miháli Tivadar országgyűlési képviselők, akik összesen 2260 koronát írtak alá az egyesületnek. Pupa György az aradi püspöknek mondott köszönetet.

A városnál Salacz Gyula, az azóta nyugalmába vonult polgármester nyitotta meg a közgyűlést. A főispán a programbeszéd után *Institoris Kálmán* főjegyző üdvözölte a törvényhatóság nevében. Ugy a megyénél, mint a városnál a küldöttségek egész sora tisztelgett. Délben banket volt a Fehér Keresztben, még pedig lenn a télikertben és fenn az emeleten. Mindakettő zafoltságig telve volt, e mellett pedig az iparosok külön társaságát tartották, amelyen a főispán szintén megjelent.

VÁSÁRHELYI BELA

főispán hivatalba lépése, amint ismeretes, nem volt ünnepélyes installációval összekötve.

KÁROLYI GYULA gróf.

Károlyi Gyula grófnak ünnepies installációja 1906. május 15 én volt. A beiktatás fél tíz órakor kezdődött a megyeház felvirágozott dísztermében, mely telve volt díszmagyarba vagy feketébe öltözött előkelő és nagy közönységgel. *Dálnoki Nagy Lajos* alispán megnyitotta után *Schill József* főjegyző üdvözölte az új főispánt, aki hosszabb székfoglalóban válaszolt, letéve ezután a főispáni esküt. Különböző tisztelgések fogadása utána városi törvényhatóságnál féltizenkettőkor kezdődött a beiktatás. *Institoris Kálmán*, az akkori polgármester nyitotta meg a közgyűlést, *Kádas Kálmán* főjegyző üdvözölte a főispánt, aki letéve a hivatali esküt, hosszabb beszédben válaszolt. Végül *Barabás Béla* mondott lendületes beszédet. Ezután a tisztelgő küldöttségek egész sora járult az új főispán elé, akinek tiszteletére este a Fehér Kereszt szálloda dísztermében díszes banket volt.

tet a tegnapi közgyűlésen való elnöklétéért, majd beszámolt az egyesület múlt évi tevékenységéről, többek közt az antialkoholista agitációról. Megválasztották ezután az új igazgatóságot. Közgyűlési elnök lett *Pap I. János* püspök, alelnökök *Ciorogariu Romulusz* és *Oncu Miklós* dr. Egyesületi igazgató-elnök lett *Goldis László*, másodelnök *Pop C. István*, jegyző *Mikula Vazul* tanár, pénztárnok *Antoneszku Virgil*. *Ciorogariu Romulusz* záróbeszédével a közgyűlés véget ért.

(*) Meghívó. Az „Aradi I-ső Jótékonycélu Nagy Bercsényi Társaság” folyó évi március hó 6-án d. u. 4. órakor választmányi gyűlést tart.

A bizonyítványhamisítók pöre.

Távirati tudósítás.

Arad, március 4.

A mai tárgyalás megnyitása után az ügyész bemutat két levelet, amelyek azt bizonyítják, hogy *Telkesné* összeköttetésben volt *Földes Gézával* és *Balog Márkkal*. Az egyik levélben Balog sürgősen magához kéri *Telkesné*t, a másik levélben Balog értesíti *Telkesné*t, hogy *Földes* igazgató a folyamodványok elintézését magára vállalta.

Telkesné kijelenti, hogy a leveleket egy polgári iskolai tanuló vitte neki. *Balog Márk* — mondja *Telkesné* — a hamis bizonyítványok iskolásfiúkkal iratta. Én soha semmi bizonyítványt nem hamisítottam, nem volt rá szükségem. Ha a jelöltjeim javára történtek is hamisítások, azokat az iskolában követték el. Ezt bizonyítani is tudom.

Vogel Bélát hallgatta ki azután a bíróság. Fölbujtással van vádolva; *Kapeller Ferenc* raktárkezelő az ő biztatására hamis bizonyítványokat szerzett, amelyeket a vádlott felhasználott.

A vádlott: Ugy történt a dolog, hogy tizennégy államvasuti munkást vizsgáztattam s megkértem *Kapellert*, szerezzen bizonyítványokat arról, hogy a vasut szolgálatában állanak.

Az elnök: Mit fizetett a bizonyítványokért?

— Nem emlékszem.

— Kétszáz koronát adott, ugye?

— Lehet; de nem azért, hogy hamisítsák, hanem hogy sürgősen elintézzék.

— Másoknak is szerzett ön hamis bizonyítványokat?

— Nem, senkinek. Aki vizsgálni akart, beküldte az erkölcsi bizonyítványát. Az erkölcsiséget nem alterálja, hogy Budapesten lakik-e az illető, vagy vidéken.

— Feleljen határozottan: csatolt a kérvényekhez hamis bizonyítványokat?

— Igen.

— Adott *Krenkónak* pénzt?

— Adtam.

— Miért?

— Hogy az engedélyezéseket gyorsan intézze el.

— Ön konkurenciát csinált *Telkesnének*?

— A vidéki tanítványaim arról értesítettek, hogy *Telkesné* három-négy nap alatt előkészíti őket, míg én három-négy hétig foglalkozom velük. Azt mondtam: ha ez igaz, az csak csalás útján lehetséges. Elmentem hát *Telkesné*hez lakni, hogy lássam, miképpen dolgozik.

— És mit tudott meg?

— Semmit.

Telkesné kijelenti, hogy *Vogel* meg akarta zsarolni és azt mondta, hogyha nem ad *Krenkó* részére ötszáz koronát, elárulja.

— Én megfenyegettem, — mondta *Telkesné* — hogy följelentem zsarolásért. *Vogel* erre azt felelte, hogy csak nem lesz olyan marha a nagysága, hogy magát bajba keveri.

A tárgyalást holnap folytatják.

A világtalan leány.

Bűnös szülők.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, március 4.

Az élet legrettenetesebb mélységéből, onnan, ahol már a természet önmagával is csatában áll, egy világtalan leány sovány karja emelkedik ki s int, hogy eseténél megáljunk.

Tegnap este történt, hogy *Rákospalotán* a Fő-utca 4. szám alatt *Imrek Mária* harminchárom éves világtalan leány öngyilkossági szándékkal marólugot ivott. Azóta összegegett garattal és már az öngyilkosság előtt összeroncsolott idegzetel s halálra sebzett lelkével a Rókus-kórház 28-as szobájában fekszik, várva az időt, hogy legközelebb „kést döfhesse” a szívébe.

A világtalan emberek rendszerint nem szoktak türelmetlenek lenni s megadó szelidséggel szokták fogadni az élettől azt, amit nekik juttat: a kevés örömet és a sok hiábavaló vágyakozást, az emberi lét e legkinzóbb szomjuságát. Hogy van az, hogy *Imrek Mária* a vakek szelid sorából kiugrott és a méregpoharat a társadalom egészségére üritette?

Hogy van? Nagyon csunyán történt és az esete súlyos vád hozzátartozói ellen egyaránt. *Imrek Mária*nak, a világtalan leánynak szülei: *Imrek Márton* és neje, jómódu háztulajdonosok *Rákospalotán*. Másik leányuk egy orvoshoz: *Tóth Jenő* dr.-hoz ment térjhez, aki előbb *Rákospalotán*, majd *Nagy-Kovácsin*. végül most szintén a fővároshoz közel eső községben gyakorló orvos. Nemcsak az anyagi eszközök voltak meg tehát, hanem a szükséges intelligencia is, hogy *Imrek Mária* sorsában a természetadta szerencsétlenséget az emberi humanizmus elviselhetővé tudja tenni.

Mégis úgy történt, hogy a kisgyermekkorában megvakult *Imrek Mária* minden nevelés nélkül, *Rákospalota* utcáin nőtt föl, mint a falu belondja, s hogy fölserdült: a falu legényei és utcagyerekei durva s kegyetlen tréfáinak lett martaléka. Az ugynevezett intelligens család nem taníttatta a leányt még olvasni sem, nyolc hónapig volt mindössze egy intézetben, ahol a vakok írás-olvasására kezdték tanítani s akkor kivették onnan. Azonfölött nőtt föl az utcán.

Világtalanoknál az érzékek amúgy is rendkívüli módon erősek, amit csak higiénikus neveléssel lehet visszafejleszteni. Az utcai életmód természetesen hatványozottan elősegítette a hajlamot. Időnek előtte jóval megvéhéd, összeaszott a szerencsétlen leány, szeretetre vágyódott s mostanság már nemhogy egy jó szót nem kapott senkitől, hanem a legbrutálisabb-guny kísérté az utcákon, bármerre haladt.

Formálisan a minden köteles gondosság nélkül való nevelés hiánya roncsolta össze idegzetét, a guny pedig betetézte a munkát s kezébe adta *Imrek Mária*nak a legberzalmasabb mérget: a marólugot, amely nem öl, hanem csak nyomorékká tesz.

Talán ennek a minden részvétre érdemes világtalan leánynak az esete gondolkodásra készíteti az embereket: még sincsen az helyén, hogy azt a néhány ezer világtalan és segedelemlere szoruló nyomorékot, aki Magyarországon szinylődik, a társadalom és az állam karöltve sem tudják eltartani. Az a társadalom, amely cifra ruháért száz milliót ad ki egy évben s az az állam, amely vendéglátásra tízszer annyit költ, amennyibe ezeknek a szerencsétleneknek tanítása és ellátása kerülne.

Egy híres besugó.

Az aradi főkapitány hive.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 4.

A gyulafehérvári postarablás tettesét tetten érte Krecsányi Kálmán, a budapesti detektív-főnök, aki előre leutazott detektívjeivel a tett színhelyére. Ezt a rendőrségnek egyik legdiszkrétebb szerve, a „hodács”, a besugó tette lehetővé. Minden nagyobb város rendőrségének vannak a betörő világban olyan emberei, akik előre megszokták sugai, ha valami nagyobb dolog készül. Legtöbbször rovott multu alakok maguk is, tiz eset közül kétszer mondanak igazat, de ez is jobb a teljes bizonytalanságnál. A bünygyi nyomozásnál megfizethetetlen szolgálatot teljesítenek, mint a szenzációs postarablás is tanúsítja. A „hodács”-ot csak egy ember ismeri a rendőrségen, rendszeren csak a főnök, mert mással szóba sem áll. Az életével játszik, mert az árulót a betörők világában büntetik a legsúlyosabban.

Néhány esztendővel ezelőtt Greén Nándor főkapitány elé a vasuti állomásról beszéltetett egy notórius zsebtolvajt. Gottlieb Mór-nak hívták. A rendőr tartóztatta le, mert látta, hogy egy jegyváltó utasnak a zsebe felé nyult. Bizonyíték nem volt ellene, mert az utas a tömegben eltűnt s azért a bünygyi eljárás meg sem indult a tolvaj ellen. Nyelc napi elzárásra ítélte a kibágási bíró csavargás címén. Gottlieb kitűnő humoru elbeszélő volt és a tolvajvilágban kiterjedt összeköttetéssel dicsekedett. Érdekes és intim dolgokat mondott el a főkapitánynak sokat keresett, híres zsebtolvajokról és ezzel is lehetővé tette a kinyomozásukat. Jó dolga volt a rendőrségen, mert a főkapitány gondoskodott az élmezéséről. Ezért Gottlieb végtelenül hálásnak akart mutatkozni.

Fogaágának nyolcadik napján felvitette magát Greén főkapitányhoz és így szólt:

— Főkapitány ur, az isten áldja meg, hogy olyan jól bánt velem. Hálás akarok lenni és azért beavatom önt egy nagy dologba. Még csak terv készül s azért csak ugy nagyjában jelzem, hogy rövid időn belül Zilahon, Mármárosszigeten és azon a vidéken több helyütt nagy betörések lesznek. Ha megérett a dolog, megírom levélben a tervet, bárhol leszek is. A kapitány ur aztán meghiusithatja a betörést. Ezt ígérem és a Gottlieb nem hazudik.

Kiszabadulása után elkerült Aradról és Fogarasra ment. Egy országos vásár alkalmával tárcalopás gyanúja miatt letartóztatta a rendőrség és a kolozsvári törvényszék súlyosan elítélte. Az ígért levél nem jött Aradra. Ellenben jött 1905. január 31-én egy hosszú távirat a zilahi rendőrségtől, hogy ott az adóhivatalban kasszafurás történt és 72397 korona készpénzt, továbbá 433783 korona értékű értékpapírt loptak el. Egy hónappal később a huszti adópénztárt törték fel és néhány nap mulva Szászrégenben Pap Sándor ügyvéd pénzszekrényét furták meg és abból 20,000 koronát emeltek el.

Gottlieb bemendása tehát igaznak bizonyult. Ez azonban még nem volt elég a tettesek kézrekerítéséhez. Greén főkapitány nem tudta, hol van Gottlieb. A nyomozó hatóságoknak figyelmét fel akarta hívni a tetteseket jól ismerő besugóra, de nem hallott hírt róla. 1905. szeptember havában az aradi lapok megírták, hogy Fogarasra szállították Gottlieb Mór-t és Kolozsvárra szállították. Greén főkapitány értesítette a budapesti rendőrséget arról, amit Gottliebtől hallott. Fővárosi detektívek leutaztak Kolozsvárra és ott Gottliebnek megmutatták Greén levelét és ez hálából az „aradi kapi-

tány” iránt, mindent elmondott. Első sorban azt, hogy Greénnek a börtönben már írt levelet, amelyben megnevezi a betörés tetteseit, de mint-hogy nem hallott a dolog megtörténtéről, nem akarta elküldeni. A levelet megtalálták. Ennek és előadásának nyomán hurokrakerült a veszedelmes bandának 13 tagja. Valamennyi galiciai származásu, rovott multu egyén, akiket egy Talesmann Nissen Márkus nevű ember szervezett bandába.

Ez is bizonyítja azt, hogy a besugó nagy kincse a rendőrségnek.

Érdekes román hölgyek.

Akit Chotek Zsófia kitüntetett. — Beszélgetés Vlád képviselőjével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 4.

A tegnap este pazar fényvel lezajlott román bálnak különösen két nevezetes hölgytagja volt. Az egyik az aradmegyei, esucsi körjegyző leánya, aki tavaly Sinajában ugyszólván bizalmas beszélgetést folytatott Ferenc Ferdinánd trónörökösrel és feleségével. A kisasszony e találkozás emlékeül ajándékot is kapott Chotek Zsófiától.

A másik hölgy, aki nem kevésbé érdekes alakja volt a tegnapi jelmezestélynek, Vlád Aurél román képviselő felesége. Őt tudvalevőleg csak a király kegyelme mentette meg attól, hogy a győri államfogházba nem jutott egy hónapra.

A két érdekes román hölgyvel elbeszélgetett egyik munkatársunk. A társalgásról ezek a sorok számolnak be:

A kitüntetett urileány.

Nagy érdeklődés kísérte a tegnapi bálon Jonescu Melaniet, a csucsi körjegyző leányát, aki erre az érdeklődésre nemcsak feltűnő szépségénél fogva tarthatott számot, hanem azért is, mert amikor a múlt év nyarán Ferenc Ferdinánd trónörökös Sinajába utazott, ő volt az, aki a trónörökösrel és feleségével érdekes beszélgetést folytatott. Az Aradi Közlöny nyomán a budapesti és bécsei sajtó megírta annak idején ezt a párbeszédet, most pedig a legkompetensebb személy: Jonescu Melanie hitelesíti ezt a feltűnést keltett beszélgetést.

— A reám nézve oly emlékezetes találkozás — mondotta Jonescu Melanie — a sinajai parkban történt meg, ahol Angel, prahovai prefektus felesége nagy népünnepélyt rendezett a trónörökös pár tiszteletére. Hölgyek és urak román nemzeti viseletben jelentek meg az ünnepélyen. Én a prefektusné társaságában voltam és ugyanaz a kosztüm volt rajtam, amelyet most lát.

Amint Carmen Sylva, a román királyné megérkezett az ünnepség színhelyére sokáig beszélgetett velem. Eszrevettem — mondotta mosolyogva a kisasszony, — hogy Ferenc Ferdinánd szeme folyton rajtam vaa, egyszerre pedig odalépett hozzánk. A román királyné ezt meglátta és e szavakkal mutatott be a trónörökösnek:

— Fenség, egy magyarországi leány.

A trónörökös kérdéseire ezután elmondottam, hogy az ő tiszteletére jöttem el Sinajába, hogy üdvözölhessem. A trónörökös ezután német, majd tiszta magyar nyelven beszélt velem.

— Hol lakik Magyarországon? — kérdezte.

— Aradmegyében, Halmágyesucson.

— Szép hely az?

— Magyarország egyik legszebb vidéke, fenség.

— Magyarországból hozta ezt a szép kosztümet, amelyet visel?

— Igen.

A trónörökös itt a romániai jelmezekre mutatott.

— Magyarországon is vannak ilyen szép viseletek?

— Igen, fenség, sőt még szebbek is.

— És van olyan szép táncuk, mint a hóra?

— Oh, fenség, ami táncaink között még szebbek is vannak, például az ardeleana, hatagana, Iagojana.

— Ugy-e, mily szép itt a vidék — folytatta a trónörökös — és milyen kedves a tánc. Igazán el vagyok ragadtatva.

A trónörökös ezután bemutatott a feleségének:

— Egy magyarországi leány — mondotta.

A trónörökös felesége is beszélgetett velem, de csak törte a magyar nyelvet.

Amikor a trónörökös pár elutazott, kimentem a vasúthoz és egy csokrot nyújtottam át Chotek Zsófiának.

A trónörökös és felesége megköszönték a virágot, Ferenc Ferdinánd könyvecskét vett elő és felírta a címet. Néhány héttel ezelőtt levelet kaptam a trónörökös feleségtől, amelyben megküldötte nekem díszes aranyozott keretben, koronával ellátott fotografiáját.

— De hallja, — a hórá-t játszik és vár a táncosom ...

A király kegyelme.

Munkatársunk beszélgetést folytatott egy másik érdekes román hölgyvel is: Dr. Vlád Aurélné képviselőjével, akit a bíróság a múlt évben tudvalevőleg egy havi államfogházbüntetésre ítelt magyar nemzetiség elleni izgatásért, mert egy iskolában azt mondotta a gyerekeknek, hogy ne tanuljanak magyarul. Vlád Aurélné lett volna az első urinó, aki államfogház büntetést szenved el, de az utolsó pillanatban a király megkegyelmezett neki.

— Ön kérte a királyi kegyelmet, asszonyom? — kérdezte munkatársunk a szép, fiatal képviselőnőtől, akinek villogó szeme elárulta nehezen fékezhető temperamentumát.

— Dehogyan kértem! Ha tudtam volna, hogy felakasztanak, akkor se kértem volna kegyelmet. De nem is voltam bűnös. A vád az volt ellenem, hogy én, megjelenve a román népiskolában, ezeket mondtam a tanulóknak: „gyerekek ne tanuljatok magyarul”. Hát én nem ezt mondtam, hanem eredetileg ezt a kifejezést használtam: „miért kényszerítik a román gyerekeket, hogy magyarul tanuljanak, elég, ha az intelligens románságot szorítják erre”. Kijelentem, hogy amit akkor mondtam, most is fenntartom és ha legközelebb az iskolába ellátogatok, újból használni fogom a jelzett kifejezéseket.

Ami az egyhavi államfogház büntetést illeti, amelyet a győri fogházban kellett volna elszenvednem, arra teljesen el voltam készülve. A szászvárosi pályaudvarra az ottani intelligencia teljes számban kikísért, amikor férjemmel elutaztam. Egy kis tüntetés is volt melletttem. Budapestről másnap Győrbe akartam utazni, de az utolsó percben a magyar igazságszolgáltatás belátta, hogy szégyene lett volna, ha egy nő ilyen ügy miatt fogházba küldenek. Günther igazságügyminiszter hivatalból kegyelemre ajánlott és a király megkegyelmezett.

— Milyen érzelmekkel fogadta a megkegyelmezés hírére?

— Őszintén szólva, nem örültem a kegyelemnek; erős akaratu nő vagyok és elvoltam szánva a büntetés elszenvedésére... Van egy közmondásunk: „cine mintye.”

A beszélgetése sokat jelentő szavakkal véget ért.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: A kis cukros, vigjáték. (Céberlet.)
Vasárnap: Dúlutan mérsékelt helyárrakkal. Az elvált asszony, operett. Este rendes helyárrakkal: A kis cukros, vigjáték.

A kis cukros.

(Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Gavault. Fordította: Heltai Jenő. Bemutató előadás.)

Végre megtalálta a színház idej sláger darabját, a sok bemutató után végre láttunk egy izig-vérig sikerült színpadi terméket, mely vonzani fog, melyet gyönyörűség megnézni, amelyről érdemes beszélni. Két év óta nem volt vigjátéknak A kis cukroséhoz hasonló sikere. Akkor a Josette kisasszony a feleségem hódította meg a jóízű publikumot, most pedig Gavault pompás vigjátéka néz még nagyobb, állandóbb siker elé.

Nincs ebben a kedves vigjátékban egy unalmas, egy felesleges szó, egy ferde, groteszk helyzet. Aranyos humor, lelket derítő szellemesség lengi át az egész darabot, szíporázó ötletek valóságos kaleidoszkop játéka ragyog végig a darabon és olyan bájosan fehér, kedves az egész, hogy az elragadtatás hangos megnyilatkozásaival kísérte a publikum a darab akárhány jelenetét, egyedül azért a fehérségért, amiben olyan ritkán van részünk a dekadens vigjáték-tónus virágkorában.

A kis cukros egy bájos kis leány, Lapistolle milliomas egyetlen lánya, aki egy automobil baleset folytán este tíz órakor beállít Paul Normand miniszteri fogalmazó falusi otthonába. Normand, aki Felicien barátjával és ennek barátjával, Rosette-el lakik együtt, másnapra várja menyasszonyát és leendő apósát, Mingassolt, aki egyébként hivatalfőnöke is.

Ez a váratlan látogatás rettenetes zavarba hozta a különben is félszeg Pault és rideg, visszautasító modorban kezeli a milliomas lányt. Miután a soffőr az automobilt nem tudja rendbe hozni, Benjamine éjszakára Paul vendége marad, sőt még másnap délelőtt is, mikor Paul jövendőbelije és ennek apja megérkeznek, Normand lakásán tartózkodik.

A szigorú erkölcsű Mingassol sértéseire Benjamine alaposan odamondogat a „közéleti előkelőségek”, mire az felbontja Paul eljegyzését. De felbomlik Benjamine eljegyzése is véglegényével, Hectorral, aki a ravasz Felicien utasítására engedékeny álláspontra helyezkedik Benjamine éjszakai kirándulásával szemben. Felicien ugyanis Benjamine váratlan föllépésének első percében Paulnak szánja a milliomas leányt. A jébarát terve sikerül is, mert Benjamine, aki hozzászólt, hogy mindenki vakon engedelmeskedjék neki, beleszeret Paulba, aki füstbe ment eljegyzése miatt lehetetlen sértésekkel illeti a parancsoláshoz szokott kis cukrost és ennek milliomas papáját. Mikor aztán Benjamine miatt állását is elveszti, Hectorral párbajba keveredik, az öreg Lapistolle-el összevesz, maga is beleszeret Benjamineba és boldogan borulnak egymás nyakába. De boldog lesz a jó barát, Felicien is, akit gazdaggá tesz a kis cukros és aki elveszi régi kedvesét, a hüség Rosette-ét.

Természetes, míg idősig fejlődnek az események, hát számtalan mulatságos helyzet adja elő magát. Ki nem fogyunk a mulatságból Benjamine bájos huntságainak, Paul együgyű makacosságának és Felicien kedves intrikáinak láttára és hallatára. Csupa kedves alakot vonultat fel Gavault ebben a darabban és minden együttvéve adja a ritka siker magyarázatát.

Nálunk pompás előadásban került színre A kis cukros. Gondos kiosztásban, előkelően

tartott tónusban, kifogástalan rendezésben zajlott a premiér. A kis cukrost H. Harmath Józsa adta, — banális jelzővel élünk — cukrosan. Lányosan bájos, ötletes, temperamentumos volt. Igazi művészi sikert hozott a kedves művésznőnek a nagyszerű szerep. — Rosette-t Novák Irén adta sok érzéssel, Paul Normandból Szendrey Mihály csinált végtelenül rokonszenves, kacagtató figurát. Már pusztán megjelenésével hatásos volt és alakítása végig értékes és sikert hozó volt.

Nagy sikere volt Dellynek Felicien szerepében. Jókodó, elevenesség és diszkréció tették kifogástalan művészi Delly alakítását. Várday excellált Lapistolle csokoládégyáros szerepében. Igazi párisi előkelőség volt Ditrói, mint Hector, amit nem mondhatunk el Polgárról, aki hibás felfogásban adja Mingassolt. Egy közéleti előkelőség, egy miniszteri főhivatalnok nem ugrál, handabandáz, hanem inkább pózól, nyugodtságot erőszakol, ha temperamentuma hevesebb is. Ha ilyen felfogásban kreálja Polgár Mingassol szerepét, neki is sikere lesz.

A rendezésben feltűnt egy emeletnyi magas falépcső, az egész színpadot beborító Dománféle zöld szőnyeg és a darab minden tekintetben stílusos kiállítása. A közönség egész estén át ünnepelte a szereplőket, akiknek A kis cukros jubileárius előadását is megjósolhatjuk. H. G.

* Sándor Erzsébet Aradon. Az Operaház primadonnája, Sándor Erzsébet, a világhírű magyar énekművésznő hangversenye március 12-én este 8 órakor lesz Diez Oszkár zongoraművész közreműködésével. Jegyek 6, 5, 4 és 2 koronáért Klein könyvkereskedésében kaphatók. Telefon 252.

* Gonda Béla felolvasása polgári és katonai körökben egyaránt érdeklődést keltett. „A mi haditengerészetünk”, melyről 70 vetített kép kísérelte mellett fog előadni Gonda Béla kereskedelmi miniszteriumi tanácsos, olyan tárgy, melyben ép oly sok a tavaszi hangulat, mint a komoly tanulság. Az előadó műszaki író elsőrendű tekintély az Adria ismeretében. Az a tudósokból, írókból és közgazdasági vezetőfőnökökből alakult új társaság, mely a magyar közönség lelkét közelebb akarja vinni az egyetlen magyar tengerhez, ép a napokban választotta meg elnökének Gonda Bélát. Az Adria és véle tengerészetünk népszerűsítését új tisztában Aradon kezdi meg. Mint már csütörtöki számunkban jeleztük, a Kőlcsey-egyesület vendége már péntek este érkezett meg, mert szombaton délelőtt megakarja ismerni Aradot, melyet 21 év óta nem látott. Pénteken este a gyorsvonatnál fogadták a Kőlcsey-egyesület részéről Varjassy Árpád elnök és Szöllősi István titkár és Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkár, Hehs Aladár, a „Hadsereg” szerkesztője, Sztankovics Miklós, Petrovics Arzén, Hehs Vilmos. A felolvasás 5 órakor lesz a város házában.

* Yvonne de Treville hangversenye zárja le Aradon a szezon. A hangverseny csak március 8-án lesz, de máris valósággal Treville-láz uralkodik a zenekedvelő közönség között. A helyek legnagyobb részét már lefoglalták a csupán még néhány darab jegy vár eladására Weisz Leó zeneműkereskedőnél. A művésznő hangversenyét teljesen új műsorszámokból állította össze.

* Tisza Lajos és Szeged. Ujlaki Antal, szegedi szerkesztő könyvet írt „Tisza Lajos és Szeged” címmel. A könyv annak a viszenynak a krónikája, amely Tisza Lajost Szegedhez fűzte. Ujlaki Antal szorgalommal gyűjtötte az adatokat, amelyek Tisza Lajosnak városépítő munkásságára vonatkoznak. A szerző könyvét Lázár György dr. és a Dugonics-Társaság elnökének ajánlotta.

* Az Uránia műsora. Meglepően gazdag újdonosságokban az Uránia-színház új műsora. Hogy egyebet ne említsünk, ez a műsor hezza színre Tolsztoj világhírű regényének dramatizált előadását, továbbá Balzac egyik híres re-

génye után készült gyönyörű mozgófénykép, mely egy szerencsétlen francia tiszt szerelmi tragédiája, akit a boszútól elvakult, megcsalt férj, elve befalaztat és így teszi el láb alól boldogsága elrablóját. A feltámadás című kép szenzációs végű látványosság. Aki olvasta Tolsztoj remekművét, az a nagy író fantáziájának klasszikus meglevénedését észleli ezen a képen, melynek fenomenális kiállítását a ritka műgond, művészi ihlet és bravuros színjátszás teszi különösen becsessé. Ez a ritka látványosság szombaton kerül utoljára bemutatásra. 241

A gyermek és a színház.

Megbeszélések.

Ez a század, mintha csak pótolni akarná annyira lefolyt év mulasztását, sokat és számbavehető: tesz a gyermek testi és lelki neveltetése érdekében. Egyletek, szövetségek, ligák alakulnak, amelyek mind a gyermekek sorsával foglalkoznak. Joggal követelhet magának figyelmet az a szűk körű értekezlet, amely azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy hasznára, vagy kárára van-e a gyermekeknek, ha a színházba viszik őket.

Az értekezleten, — amely Bécsben volt, de általános érdeke miatt megérdemli, hogy mi is közöljük — tanárok, szociálpolitikusok vettek részt. Az egyik tanár azt vitatta, hogy gyermekeket a mesedarabhoz, regékhez el lehet vinni. Ezeknek a hatása a gyermekre kedvező. De már klasszikus darabokhoz nem szabad a gyermekeket elvinni; mert az téves hit, hogy a klasszikusok a darabokat gyermekek részére írták.

Ezzel szemben egy újságíró azt állította, hogy a mai mesék nem hathatnak kedvezően a gyermek lelkére, mert a mostani mesék erőszakolt, mondva csinált históriák, amelyek csak megzavarják a gyermeket. A meséket a gyerek maga tudja legjobban és legszebben elképzelni, a színpad egészen megzavarja és így ez a szórakozás nem járhat haszonnal. Véleménye szerint tízennégy éves kora előtt a gyermeket egyáltalán nem kell a színházba vezetni.

Egy orvos tanár azt fejtegette, hogy ez a gyermek értelmi képességétől függ és a daraboktól. Vannak klasszikusok, amelyek hasznára lehetnek a gyermekeknek, de ezeket meg kell válogatni.

Egy tanító elmondta tapasztalatait, amelyek szerint a mozgófénykép-színházak határozottan ártalmasak az ifjúságnak. Erről ő körkérdeésben győződött meg.

Majd ismét néhány orvos szólt a kérdéshez. Nagy vita indult meg, amelynek végeredményeképpen az értekezlet kimondta, hogy a gyermekekre a színházba járást ártalmasnak tartja.

— És — véleményünk szerint — az értekezlet állásfoglalása helyes. Teljesen fölösleges, hogy a gyermekek — még serdülő korban is — a színházba járjanak. A színpadon történő dolgok nagyon lekötik a gyermek figyelmét és ezután napokig foglalkozik azokkal, amiket látott, hallott. A tündérmesék az ő csodás, emberfeletti dolgaikkal megzavarják a gyermeket és sok minden felesleges gondolatot, hitet ébreszt benne. A klasszikus és hazafias darabok legnagyobb részét pedig úgy sem érti meg, mert nem a szavakat hallja, hanem a ruhák, a világítás és más ily mellékkörülmények foglalják le figyelmét. Legfőképpen klasszikus darabok megnézése volna megengedhető, amelyet az iskolában a tanár elmagyaráz. Mert így aztán a darab szépségei jobban megragadják és meg is maradnak emlékében.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 161

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Lefoglalt francia könyv. A múlt évben Jorga Miklós bukaresti egyetemi tanár tollából francia nyelven könyv jelent meg ezzel a címmel: „Le Hongrois et la 1909. process de presse et autres prosecutions“. Nem sokkal később a magyar belügyminiszter értesítette Vargassay Lajos polgármestert, hogy a Tribuna 233 ik számában részleteket közöl ebből a Magyarországból kitiltott könyvből. A polgármester ezt a belügyminiszteri leiratot áttette az aradi ügyészséghez, mely házkutatást tartott a Tribunánál, ahol lefoglalta a könyv található példányait. Az ügyészség most az igazságügyminiszterhez terjesztette fel a lefoglalt könyv egyik példányát, hogy az inkriminált részeket jelölje meg. — A Tribunánál érdeklődünk az ügy mibenléte iránt, de ott kijelentették, hogy a lefoglalásról mit sem tudnak.

§ A letartóztatott magyar fakir. Ma hirt adtunk a magyar fakirról: Vamperszky Antalról, aki iránt általános a részvét, mert a talentumos ember itt Magyarországon most már aligha fog működni. Tegnap délután két óráig, már letartóztatás után, a budapesti rendőrségen a detektívek szobájában őrizték, ahonnan bevitték a rendőrségi cellába. Jól érezte magát, csak azt mondta, hogy fáradt és kérte, hogy ne zavarják álmában. Nyomban lefeküdt, miután kevés húst és levest evett. Ma reggel újra Kerny fogalmazó elé jutott. Tagadta persze most is, mintha családi szándékból vette volna át a pénzt Nagy Béla dr.-tól. Amikor Bioloskursky lovagot, az egyik detektívet a folyosón megpillantotta, ezt mondta neki:

— Bocsásson meg azért a rugásért. Nem tehetek róla, de a természetem olyan, hogy ha lefogják a kezemet, akkor a lábammal operálok.

Nem gunyosan mondta és azért nem is haragudott meg rá a detektív, aki még ma is sajnó fájdalmat érez a jobb bokájában.

Vamperszkyt még a mai nap folyamán átvitték az ügyészség fogházába. Ugyanoda az ügyészségi szertárba kerülnek letét gyanúját a fakir börtöndjei és máhái is. Spiritiszta körökben nagyon röstellik az esetet és sokan haragúsnak Nagy Béla dr.-ra, amiért nem följelentés nélkül intézte el a dolgot.

§ Az elmarasztalt Máv. Balog István aradi lakosnak a múlt év tavaszán kigyuladt Zsófia-utca 2. szám alatt levő háza ésteljesen leégett. Miután a tüzet a Máv. egyik mozdonyából kikapott szikra okozta, Balog 3600 korona kártérítési összeg erejéig pert indított az államvasutak ellen. A bíróság a keresetnek helyt adott, mert a per során beigazolást nyert, hogy a Máv. nem tett eleget a kisajátítási törvény ama rendelkezésének, hogy legalább husz méternyi távolságra tartozik a vasutvonalat a házaktól építeni.

§ Büntetés helyett jótékony adomány. Kecskemétről írják: Ma érkezett le a Kuria döntése Kapy Lajos kecskeméti kir. törvényszéki bírónak fegyelmi ügyében. Kapy Lajos bíró becsületsértésért és rágalmazásért pört indított házigazdájára, Pátkay Lajos földbirtokos ellen. Az ügyet aképen intézték el, hogy Pátkay megkövette Kapy Lajost, aki azonban kikötötte, hogy Pátkay meghatározott jótékony célra bizonyos összeget áldozzon. A kecskeméti kir. törvényszék elnöke a pör ilyen módon való befejezése miatt Kapy Lajos ellen fegyelmi eljárást tett folyamatba. A Kuria kisebb fegyelmi tanácsa azonban azzal a megokolással, hogy vádlottnak az az elhatározása, melynél fogva Pátkay Lajost esetleges elítélésének

következményeitől megkímélte és ennek fejében őt minden önérdék nélkül közjótékonyaság gyakorlására szorította, sem a törvény, sem az erkölcs-rend szabályaiba nem ütközik. Ezért Kapy Lajos törvényszéki bírót az ellene emelt fegyelmi vétség vádjára alól fölmentette.

§ Gyilkos — aki csal. Az aradi esküdtbíró-ság a múlt év június havában 3 évi fegyház-büntetésre ítélte Petrán Tódor obersiani lakost, mert szomszédját, Kriszta Ávrámot agyonütötte. Kriszta özvegye részére 2000 korona kártérítést ítél meg a büntetőbíró-ság. Az ítélet ellen Petrán semmisségi panasszal élt és így egyelőre szabadlábon maradt. Amint hazament, első dolga volt, ingatlanait felesége nevére iratni, hogy Kriszta özvegye elől a kielégítési alapot elvonja. Az aradi kir. ügyészség e miatt hitelezési család címén vádat emelt most ellene.

Mikszáth Kálmán — disz doktor.

Az országos jubileum programja.

Távirati tudósítás.

Arad, március 4.

Budapesti tudósítónk jelenti: Mikszáth Kálmán negyvenéves jubileumának végrehajtó bizottsága Beöthy Zsolt elnöke alatt ma este ülést tartott. Az ülésen Beöthy bejelentette, hogy Mikszáth disz műveire eddig 820 előfizető jelentkezett, előjegyzésben van 168 előfizető, a főváros közönsége jegyzett 250 példányt, úgy, hogy eddig 1238 példányt adtak el.

A bizottság most lépéseket tesz, hogy a kormány az állami iskolák részére is vásároljon megfelelő számú példányt.

Bejelentette ezután az elnök, hogy a művek kiadójának nyilatkozata szerint az azokért befolyandó összegek egy jó részét a végrehajtó bizottság rendelkezésére bocsátja a ebből Mikszáth ősi birtokát vissza lehet vásárolni.

Az elnök ezután javasolta, a végrehajtó bizottság lépjen érintkezésbe a fővárossal, hogy a budapesti Mikszáth jubileumot pünkösd napjára tűzzék ki.

Sághy Gyula a politikai helyzetre való tekintettel javasolja, hogy az ünnepélyt április elején tartsák meg.

A bizottság elfogadta a javaslatot, azután a következőkben állapította meg az ünnepély programját:

1. Elnöki megnyitó, tartja Apponyi Albert gróf, a nagybizottság elnöke.
2. Javaslat, hogy Mikszáthot küldöttség hívja meg az ünnepélyre.
3. Költemény, a végrehajtó-bizottság nevében elmondja Beöthy Zsolt.
4. A testületek és küldöttségek üdvözlése.
5. Mikszáth válasza.

Az ünnepélyre meghívják a kormány, a képviselőház és főrendiház tagjait, a fővárost és a törvényhatóságokat, az akadémiát, az egyetemeket, a főiskolákat, a Kisfaludy és Petőfőtársaságokat, az összes irodalmi és közművelődési egyesületeket, a hírlapírók egyesületét, a bíróságokat, a fővárosi színházakat és mindazokat, akik a jubileumi példányokra előfizettek.

A tudományegyetem bölcsészeti kara ma javaslatot tett a bölcsészeti kar tanácsának, hogy Mikszáth Kálmánt a bölcsészeti kar tiszteletbeli doktorává válasszák. A tanács lelkesedéssel fogadta a javaslatot és pártolással terjeszti fel a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

Titkos házasságok.

Szerelmes nagyhercegek.

A napokban sokat irtak belföldi és külföldi lapok Mihály nagyhercegről és annak házasságáról. Mihály nagyherceg — II. Miklós cár egyetlen élő testvére — ugyanis nagyon regényes körülmények között vette feleségül mai nejét, aki kétszeresen elvált asszony. A nagyherceg neje egy orosz szenátor leánya, aki Marmontoff Sergiusnak, az ismert nevű moszkvai milliomosnak és műbarátnak lett a felesége. Marmontoff azonnal elvált a feleségétől, amikor megtudta, hogy ez a nagyhercegbe szerelmes. A látszat kedvéért a nagyherceg kívánságára az elvált Marmontoffné egy gárdatiszt felesége lett, ettől is elvált és — állítólag a cár tudta és beleegyezése nélkül — most aztán ő elvette. Amennyiben igaznak bizonyulna ez a hír, akkor még erről a házasságról sokat fogunk hallani, mert a cár nagyon szigorúan ügyel a házi törvényekre. Az is igaz, hogy néhány év múlva haragja rendesen elpárolog és ismét kegyeibe fogadja a megbüntetett családtagot.

Mihály nagyherceg házassága éppenséggel nem az első titkosan kötött házasság a cári családban.

Nikolajevics Miklós nagyherceg, szentpétervári katonai főparancsnok [első feleségének, öz. Bourenine asszonynak nevét hiába keresnők a góthai almanachban.

Konstantinevics Miklós nagyherceg, aki már harminc éve él Taskendben, száműzetésben, mert egy „pillanatnyi pénzzavarában“ édes anyja gyémántjait és egyéb ékszereit — zálogba csapta, a cár engedélyével feleségül vett egy közönséges parasztleányt, akitől már gyermekei is születtek. A házasság bár törvényes, de azért morgantikus.

Alexandrovics György nagyherceg, a cár korán elhunyt öccse, aki, amíg a cárnak fia nem született, a trónörökös nevet viselte, szerelmes lett egy kankáznai nemes szép leányába és sikerült is hosszas kérés után a cár beleegyezését a házassághoz megszereznie.

Alexis nagyherceg, a cár nagybátyja, a ki életének java részét Párisban töltötte el és az örömkö, élvezetek poharát ugyancsak szeretettel és gyakran ültette, kileneven évvel a vállain, de egy husz éves ifju hevével szívében titokban elvette édes anyjának egyik udvarhölgyét.

Az „ifju“ párral aztán valahogy csak kibékült a cár, de Alexis soha sem tért — vagy térhetett — vissza Oroszországba.

Különben a Habsburg-dinasztia sok tagja szintén kötött rangján aluli házasságot. Az udvar szigorú törvényeit ugyan éreznük kellett, de a király — mint a család feje — előbb-utóbb mégis kiengesztelődött és a „családi“ tradíciók tekintélye felett a szív hatalmát segítette diadalra.

VIDÉK.

A világosi szegénytanulók konyhája. A világosi állami iskola szegénytanulói a folyó iskolai év telén is naponként meleg ételt kaptak a „Szegény tanulók konyhájában.“ Ezen emberbaráti intézmény a világosi tanítók által e célra több ízben rendezett multság jövedelméből, főleg pedig a világosi társadalom könyörületos szívé tagjainak adományaiból létesült és áll fenn. Az idén Grieshaber Mórné, Novák Kornélné, Stéger Vendelné, öz. Kreitler Vilmosné, Vajda Jakab dr. és Simon Fábrián voltak szívesek adományaikkal gazdagítani az intézményt. Összesen tehát 4154 tál étel fogyott el; ebből 2170 tál ételt a fiúk, 1984 et pedig a leányok

fogyasztottak el. Legtöbbet osztottak ki II. osztályos leányok számára (651 tál), legkevesebbet a fiúiskolai V.—VI. osztályosoknak (78 tál ételt). A téli konyha fellelőítésében kiváló része van Wiesenbacher József állami tanítónak.

Urbán Iván beiktatása.

A függetlenségi párt határozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 4.

Holnap, szombaton délelőtt kilenc óra-ker kezdődik Aradmegye redkivüli közgyűlése, melyen beiktatják Urbán Iván új főispánt. Az installáció, mely a főispán kívánsága szerint teljesen egyszerű keretek között fog lefolyni, a rendkivüli közgyűlés első pontjával szerepel. Ez alatt Dálnoki-Nagy Lajos alispán fog elnökölni. A főispánhoz Schill József főjegyző fog üdvözlő beszédet mondani, ugyanő fogja az eskümintát is olvasni. A beiktatáson kívül még hat pontja van a közgyűlési tárgysorozatnak: vármegyei utak ügye, a kórház régi kölcsönének visszafizetése, a hegyaljai motorosnak átadott utrészeiről szóló szerződés bemutatása, továbbá az állandó választmányának az a javaslata, hogy a törvényhatóság a Soborsinban emelendő Vöröskereszt-kórház segélyezésére 500 koronát szavazzon meg.

Lehet azonban, hogy ez a hivatalos sorrend néhány függetlenségi párti képviselő szereplése következtében megváltozik. Lázár Zoárd ugyanis akiőt indított, hogy az eskü letétele elé akadályokat gördítsenek a függetlenségi képviselők. Úgy tervezték, hogy Lázár tiltakozni fog az eskü kivétele ellen és névszerűt szavazást kér a fölött, kivegyék-e az esküt Urbántól, vagy se.

Ez volt a terv. Lehet azonban, hogy az installáció reggelére elállottak ettől a meddő szerepléstől, amely legjobb esetben is arra volna jó, hogy Lázár Zoárd ismét meggyőződhesen arról — milyen kevés híve van a megyegyűlésen.

Délelőtt fél 11 órakor Arad város székében iktatják be Urbán Ivánt.

Érdekes megemlíteni, hogy az aradi függetlenségi pártban olyan indítvány merült föl, hogy ne vegyék tudomásul Urbán eskütételét, s esetleg akadályozzák meg az eskü letételében. A párt úgy határozott, hogy az installációs közgyűlésre a párt tagjai ne menjenek föl, ami sokkal helyesebb is, mintha hangulatrontó beszédeket mondanának. A függetlenségi szerint nekik kötelességük volna a Kluen főispánja ellen bizalmatlansági indítványt tenni, de tekintettel Urbán Iván nagyra-becsült személyére, ettől elállanak és passzív magatartást tanúsítanak. Egyébként emlékezhetünk arra, hogy amikor a koalíciós főispánt installálták Aradon, a régi szabadelpárt tagjai teljes számban megjelentek.

TANÜGY.

(—) A tanítók szövetségének megalakulása. A tanítóegyesületek országos szerve megváltozott. Az Országos Bizottság megszűnt, helyébe megalakította a tanítóság a Szövetséget. Ez a hó 22-én tartja alakuló ülését Budapesten, melyre az Aradvidéki tanítóegyesület képviselőül kiküldte Kovács Vince tanácsos, egyesületi elnököt, Sófalfi György, Cziráky Márton, Czobor Ottó, Schram Tamás és Schwiegl Gyula tagokat.

(—) Nyilvános iskola. A vallás és közoktatásügyi miniszter a nagyzerindi Stern Farkas-féle magán elemi népiskolát 148,926/909 sz. rendelkezéssel nyilvánossági joggal ruházta föl.

HIREK.

A panamázó uralkodó.

Interpelláció Lipót király miatt.

Távirati tudósítás.

Arad, március 4.

A belga kamara mai ülésén Vanderveelde szocialista vezér interpellációt intézett a kormányhoz az elhunyt Lipót király alapítványainak kezelése miatt. Az interpelláló egyáltalán nem kimélte Lipót személyét sem és azt állította róla, hogy olyan javakat és értékeket, melyek tulajdonképpen a belga állam tulajdonai voltak, visszatartott és személyi célokra használt fel. Ez az összeg kongói értékben harminc millió koronára rug.

A szocialista vezér beszédében hevesen támadta Lipót volt minisztereit pénzügyeit és főhivatalnokait, akik részint, mint stromanok álltak a király rendelkezésére, vagy pedig mint hivatalnokok gyengék voltak megtagadni az engedelmisséget a király törvénytelen parancsainak. Felhívta a kormányt, nyilatkoztassa ki, hajlandó-e megvédeni a belga nemzet jogos követeléseit.

Lantshere igazságügyminiszter válaszában elismeri, hogy Lipót király hagyatékában tényleg találtak olyan értékeket, melyekhez az államnak van joga. A kormány ennek tudatában megteszi a szükséges intézkedéseket a nemzeti vagyon megvédelmezésére és mindent igényelni fog a hagyatékából, ami az államot megilleti. Különböző is a hercegnők semmit se fognak a vagyomból visszatartani, ami nem őket illeti meg. Egyedül Lujza hercegnő akar pörrel fellépni.

Reudia gyarmatügyi miniszter, akit Vanderveelde különösen támadott, kijelenti, hogy az ő kezében semmi más dokumentumok nem voltak, mint a melyeket a kamara elé terjesztett és az elhunyt király őt magát is bizonytalanságban tartotta egyes alapítványok és gyarmatügyi dolgok (Kongó állam és a koronabirtokok) jogi helyzete felől.

Janson liberális képviselő erre felhívja a minisztert, hogy e kijelentése után mondjon le.

— A miniszter tévedésbe ejtette a kamarát, — mondotta. — Ha egy miniszter ezt megteszi, mennie kell.

A heves vitát a kamara holnapi ülésén folytatják.

— A király nem jön Budapestre. A Budapesti Tudósító jelenti: Egy tegnapi reggeli lap azt a hírt közölte, hogy a király április 7-én Budapestre jön abból a célból, hogy itt különböző párti vezérpolitikusokat kihallgatáson fogadjon, sőt közölte a kihallgatásra meghívandók névsorát is. Ez a hír annyira magán viseli az önkényes találgatás bélyegét, hogy illetékes helyen nem tartották szükségesnek rá reflektálni. Miután azonban egy mai reggeli lap abban a körülményben, hogy ezt a hírt nem cáfolták meg, nemcsak ennek megerősítését látja, hanem egyszersmind azt is következteti, hogy „április elején válság lesz”, felhatalmazták a Budapesti Tudósítót annak megállapítására, hogy úgy a jelzett hír, mint a belőle levont valamennyi következtetés rosszakaratu, céltalanságos koholás.

— Lueger betegsége. Bécsből táviratozzák: Lueger ma ismét rosszabbul van. Az orvosok mai vizsgálatuk alapján konstatálták, hogy a beteg ereje a legutóbbi látványos javulások dacára lassan bár, de folytonosan hanyatlak. Miután a mesterséges táplálás különböző módjaival nem boldogultak, ismét a természetes tápláláshoz folyamodtak, de úgy látszik, hogy ez sem fog menni. A polgármester éjjel és ma reggel többször rosszul lett, de mindazonáltal szellemileg friss. Új uremikus rohamtól tartanak.

— Az aradi szabadságünnep. A nemzeti ünnepélyeket rendező bizottság ma délután Kovács Vince kulturatanácsos elnöklése mellett ülést tartott. A bizottság kimondotta, hogy a nevezetes évforduló alkalmával két ünnepélyt rendez. Az egyik a városháza dísztermében, a másik a Kossuth-szobor előtt fog lefolyni.

Az ünnepély már március 14-én este zenéstakarodóval és a város kivilágításával kezdődik. Március 15-én reggel riadóval üdvözlük március idusát. A városháza dísztermében az ünnepély reggel 10 órakor kezdődik. Az ünnepi beszédet Jancsó Benedek dr. országos nevű író és Arad intelligens közönsége előtt felejtethetetlen jó emlékü szónok mondja. Az alkalmi költemény előadására a bizottság Kesztlerné Kápolnay Juliska művésznőt kéri meg. Az énekszámokat Szántó Péter tanító vezetése mellett a közs. polg. fiúiskola énekkara fogja előadni. A városházi ünnepély után a közönség zeneszó mellett a Kossuth-szobor elé vonul. Itt az ünnepi beszédet Szudy Elemér szerkesztő mondja, aki Arad város polgársága nevében leteszi a törvényhatóság koszoruját. Az alkalmi költemény szavalására Kesztlér Ede színművészt kéri meg a bizottság. Az énekeket az aradi egyesült daloskörök adják elő. Este a színházban ünnepi előadás lesz.

— Halál a színpadon. Csarnovicból táviratozzák: Dömöth Lipót, a bécsi Operaház baritonistája, hírneves énekes, itt ma szélhűtés következtében hirtelen meghalt. Dömöth ma délután érkezett Csarnovicba, ahol egy koncertet rendezett. Este zsufolt ház jelent meg a koncertre. Dömöth nagyon jókedvű volt és vidáman énekelte le a műsor első három számát. Ezután kiment az öltözőbe pihenni. Azt mondotta fáradt az utazástól, nagyon ki-merült. Amidőn Bach tanár, aki Bécsből Dömöthöt elkísérte, megjelent az öltöző ajtajában és beszólt az énekesnek, hogy jöjjön ki, újból rajta a sor, Dömöth így szólt:

— Nagyon rosszul vagyok, borzasztó sejtelveim vannak, — ezután összeesett s pár pillanat múlva meghalt. Dömöth azelőtt drogista-segéd volt és akkor lépett a művészi pályára, mikor hangját felfedezték.

— A gyanus váltó. Kornblum S. fővárosi fakereskedő cég 12 ezer korona erejéig váltópert indított Zerkovicz Lajos acsucai földbirtokos ellen az aradi királyi törvényszék előtt. Ma Szlavek dr., a budapesti büntetőtörvényszék vizsgálóbírája az aradi törvényszékhez átiratot intézett, melyben arra kéri a bíróságot, hogy a váltópör aktáit tegye át a vizsgálóbíróhoz, mert a váltóügyből kifolyólag a büntető törvénykönyvbe ütköző szabálytalanságok merültek fel.

— Tiszti estély. A háziezred tisztikara ma este a Központi Szálloda télikertjében társasvacsorát rendezett a tegnapi hazaérkezett 2. zászlóalj tisztikarának tiszteletére. Az estélyen megjelent bélafalvi Fekete Miklós tábornok, valamint az ezred egész tisztikara. A háziezred zenekarának játéka mellett éjfélig volt együtt a társaság.

— Eljegyzés Voraciczky János gróf, hadnagy a cs. és kir. 5. huszárezredben, eljegyezte Budapesten Bánhidy Antal báró és neje szül. Gurahóczy Remekházy Józsa leányát, Stefániát.

— Kell Manó cég ajánlja párisi divat különlegességeit. Telefon szám 673. 652

— Tűz egy gyufagyárban. Budapestről jelelték: Ma délután nagy szerencsétlenség történt a Stein és Rosenstrausz-féle erzsébetfalvi gyufagyárban. A használttól eltöltött régi foszfor felrobbant és a robbanás következtében két munkás: Habernber és Fuchs életveszélyesen összeégtek. A gyár is tüzet fogott, de a tüzelők a tüzet hamarosan eloltották.

— **Fordulat a Hofrichter mérgezési ügyben.** Grácból táviratozzák: A Grazer Tagespost zágrábi értesülése szerint a Hofrichter-ügy szenzációs fordulat előtt áll. Hofrichter ártatlansága állítólag be van igazolva. Az említett lap jelenti, hogy a zágrábi rendőrség tegnap letartóztatott egy Milicsevics nevű szélhámosnót, aki kémszolgálatokat szokott teljesíteni, ama gyanu miatt, hogy ő adta fel postán a méregpilulákat a bécsi vezérkari tiszték részére. — Uzzel szemben Zágrábból azt jelentik, hogy az eszéki ügyészség tartóztatottle egy Milicsevics nevű szélhámosnót, aki Budapesten egy gyógyszerárban ciankáli-pilulát vásárolt magánhasználatra. Kihallgatásakor úgy nyilatkozott, hogy ő Hofrichtert ártatlannak tartja.

— **Rakovszky István meghalt.** Budapestről jelentik: Rakovszky István v. b. t. t., az állami főszámvevőszék elnöke ma reggel 4 órakor Szentkirályi-u. 10. alatt lévő lakásán szívszélhűdés következtében, 63 éves korában hirtelen meghalt. Rakovszky István egy héttel ezelőtt meghült. Erős láz fogta el és kénytelen volt ágyba fekdülni. Lummitzer József dr. egyetemi tanárt hívták a beteghez. A tanár torokgyuladást konstatait. Néhány nappal ezelőtt valószínűleg injekció következtében orbánc sulyosította a beteg állapotát, de a betegség lefolyása normálisnak látszott és maga a tanár sem gondolt a katasztrófára. A beteg mellett állandóan ápolónő tartózkodott és az éjszaka is virrasztott a beteg ágya mellett az özvegygyel együtt. Rakovszky az éjszakát nyugodtan töltötte, hajnali fél négy óráig. Ekkor felébredt és panaszkodott, hogy különösen rosszul érzi magát. Hirtelen magasfokú láz lepte meg. Nyomban Lummitzer tanárért siettek, de mikorra a tanár megérkezett, meghalt. A halál okául szívszélhűdést állapítottak meg. Az elhunytat neje, Gyula és István fiai, Ida, Etelka és Márta leányai gyászolják. A halál híre a délelőtti folyamán terjedt el és úgy a politikai világban, mint a társadalom széles rétegeiben mély részvétet keltett. Az állami hivatalokra és a számvevőszék épületére kitűzték a gyászlobogót.

— **Tölgypalpa helyett vastalp.** A múlt esztendőben sok szó esett a talpfákról. Azóta nagyot fordult a világ. Az államvasutak külföldi minta után talpfák helyett vastalpakkal kísérleteznek és erre a költségvetésbe is nagyobb összeget vettek föl. A kísérletezések most folynak, melyek, ha sikerrel járnak, úgy a vastalpak veszedelmes konkurrenciát fognak csinálni a talpfáknak. A porosz államvasutak máris nagy mértékben alkalmazzák a vastalpakat, ami az erdőtulajdonosokra nézve már azért is kellemetlen, mert a termelt tölgymennyiség jelentékeny részét talpfatermelésre használták fel.

— **Visszapörölt hidvám-krajcárok.** Érdekes pörben döntött nemrég a közgazgatási bíróság. Egy szegedi postafőosztásnak, Orinosák Miklós-nak eszébe jutott, hogy ő évek óta hidvámot fizet a Tisza hidján, holott neki, mint állami tisztviselőnek hidvámmentességet kellett volna élveznie. Ez alapon tehát pört indított Szeged városa ellen. Az első bíróságnál azonban Orinosák pervesztett lett, mert azt mondták ki, hogy a mentesség csak akkor jár, ha az állami tisztviselő részére a hivatalfőnöke kéri. Ezt az ítéletet azonban, mint a Magyar Jogélet írja, megváltoztatta most a közgazgatási bíróság s kötelezte a várost, hogy évekre visszamenőleg fizesse vissza Orinosáknak mind azt a hidpénzt, amit Szegeden töltött állami szolgálata alatt tartozatlanul fizetett. Most majd csak azt lesz nehéz megállapítani, hogy a kérdéssé krajcárok milyen összegre rugnak.

— **Üzlet az egyetemen.** Érdekes manipulációknak vetett véget tegnap a kolozsvári tudományegyetem tanácsa. Ez év elején történt, hogy Diósi és Rosenfeld nevű joghallgatók nagy tömeg értesítést küldtek szét az országba. A borítékokat egyetemi hallgatóknak, szülőknak és ügyvédi irodáknak címezték. A levelekben intézetüknek, az „Első Egyetemi Tudakozó Intézet”-nek megalakulását hirdették. Kevés pénzért, olcsó díjazásért ígérték, hogy olyan egyetemi hallgatóknak, kik nem tartózkodnak Kolozsváron az előadásokon, a „praesentiát.” kifogják és szorgalmi jegyet szereznek. Azonkívül hirdették, hogy olcsó áron árulnak doktori disszertációkat. Torna Gyula dr. csákovai ügyvéd tudomást szerzett a dolgról és a cégtulajdonosokat az egyetem tanácsánál feljelentette. Az egyetemi tanács megbízásából Óváry Kelemen dr. vezette a vizsgálatot. Magához idézte az intézet alapítóját s kérdőre vonta. Diósi és Rosenfeld meglepetve látták a leleplezésüket s nem tagadtak semmit és nem is volt mit tagadniuk. Sanyaru anyagi viszonyaikra hivatkoztak a dékán előtt s azt állították, hogy más módot nem találtak a kenyérkeresetre, azért próbálkoztak azzal az üggyel, amiről nagyon jól tudták, hogy törvényellenes. Az egyetemi tanács az ügyben a következő ítéletet hozta:

A Kolozsvári Tudományegyetem Tanácsa Diósi Jakabot és Rosenfeld Jakabot az egyetem szabályaiba ütköző szolgáltatások felajánlása s e szolgáltatások igénybe vételére való felbujtás miatt fegyelmi kihágásban vétkeseknek mondja ki s e kihágás büntetésül őket a mostani félévre egyetemünktől elutasítja.

Az egyetemi tanács csak a mostani félévről utasította el Diósit és Rosenfeldet. Ez a legenyhébb ítélet, amit a fegyelmi szabályok szerint alkalmazhattak. Enyhítő körülménynek a büntetlen előéletet s a megbánást számították be.

— **Tüntető felvonulás és választás.** Vasárnap délelőtti 9 órakor lesz az aradi kerületi betegsegélyező pénztár közgyűlési kiküldötteinek választása a városháza termeiben. Erre az alkalomra a munkások erősen készülnek és hogy minél jobban felbresszék az érdeklődést a munkásokban, reggel 8 órakor gyülekezni fognak a Szabadság-téren és onnan zeneszóval és az Ébredés dalkör vezetésével 9 órakor tüntető felvonulást fognak tartani. Ma délután még úgy volt, hogy a főkapitány befogja tiltani a felvonulást, de midőn a bejelentők nevében Varga Ferenc szociálista titkár felelősséget vállalt a rendért, a főkapitány megengedte a tüntető felvonulást.

— **Egy szép leány öngyilkos kísérlete.** Nagyváradon pikáns öngyilkossági eset történt. A rendőri sajtóiroda mondja hivatalos kemolysággal, hogy Klein Rózsi, 18 éves leány, tegnap este 8 órakor Körös-utca 9-ik szám alatti lakásán, öngyilkossági szándékból karbolsav-oldatot ivott. Klein Rózsi kikérdezése alkalmával az öngyilkosság okául azt adta elő, hogy bánatában ivott karbolsav-oldatot, mert egyik udvarlója, egy takarékpénztári tisztviselő az este egyik levelét felbontatlanul küldte vissza. A kórházi orvos véleménye szerint azonban a sérülés annyira lényegtelen, hogy a leányt a kórházból el is engedték s odahaza, lakásán ápolják.

— **Nagy sikkasztás egy vasutépítésnél.** Pétervárról táviratozzák: Egy itteni vasutépítésnél nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. Az el-sikkasztott összeg 5 millió koronára tehető. Az igazgató tanács elnökét, Moresfor titkos tanácsost és testvérét letartóztatták.

— **A Kölcsey-egyesület könyvtára a városházán délután 5 órakor megtartandó közgyűlés és felolvasás miatt szombaton zárva lesz.**

— **Muló zápor.** Ez a címe annak a figyelemre méltó kis novellának, amelyet az „Aradi Közlöny” mai tárcájában közölt. A tárca alól nyomdahiba következtében kimaradt az írónak — *Visontai Olgának* — a neve.

— **Adomány.** Török Ella Világosról 5 korona 60 fillért küldött hozzánk a vesztőhely megváltására. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Leégett talpfa-rakomány.** Ruttká-ról táviratozzák: Az itteni állomáson a Máv. tulajdonát képező talpfák ismeretlen okból meggyuladtak. Az órási szélben a nagy halomban fekvő talpfák oltására gondolni sem lehetett és a tűzoltók a közeli épületek és fűrésztelep megvédésére szorítottak, különben a község fele elpusztult volna. Fűrésztő munka után sikerült a tüzet lokalizálni. A kár meghaladja a 100,000 koronát.

— **Hét évig a cigányokkal.** Kolozsvárról jelentik: Hét év előtt történt, hogy Dobrics János szentmihályi jómódu paraszt két éves kis Péter nevű fiacskája nyomtalanul eltűnt. Egy ideig a szülők keresték-kutatták az eltűnt kis fiút, de sehol sem tudtak nyomára akadni. A faluban egy ideig beszéltek a szenzációs eltűnésekről, a szülők megsiratták gyermeküket, de végre is az egész dolog feledésbe ment. A legutóbbi napok egyikén aztán egy Schein Mária nevű vén cigányasszony jött Szentmihályra. Vele jött egy jól kifejlődött, tíz évesnek látszó fiúcska is. Erről a fiúról kitűnt, — akárcsak a mesékben — hogy Dobrics János fia. Ezt megerősítette a cigányasszony vallomása is, a ki azt mondotta, hogy hét év előtt az országuton találta az akkor két éves gyermeket és magával vitte. Fölnevelte és ha csakugyan az „anyja fia,” akkor itt hagyja. A fiú, aki közben cigányszokásokat vett fel, eleinte nem akart maradni, de csakhamar beletörődött helyzetébe és most vigan él otthon szüleinél. Csak néha fogja el a teljes szabadság, a kóborlás iránti vágy. A cigányasszony otthagya a gyermeket szüleinél és ment tovább — kóborolni.

— **Vasárnap délelőtti 10-től 1 óráig és délután 5 órától kezdve a szalon női zenekar szórakoztatja a közönséget a Gambrinus-sör-esarnok éttermében. Belépti-díj nincs. Tisztelettel Novotny Lajos.**

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban március hó 4-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: **Született:** Morócz Péter postaszolgának Jolán nevű leánya, Dusch Ferenc cipész-mesternek Olga nevű leánya, Mihajlov Vazul napszámosnak Emilia nevű leánya. **Meghalt:** Madarász Erzsébet 4 éves leány, Gróza Pál 23 éves napszámos, Bobaj Ilona 25 éves napszámosnő.

— **Kossak esász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 279

Aradi Ipar- és Népbank

Intézeti tőke 3,300.000 korona.

Ingatlanokra

igen előnyös feltételek mellett nyújt kölcsönöket.

B e t e t e k e t.

1122 a lehető legjobban kamatoztat.

TARKASAGOK.

(Az ötletes betörő.) Az aradi fogházba nemrég behozták Theimer Adolf nemzetközi szélhámost, akihez a felügyelő rövid beszédet intézett s a többi közt ezt mondotta:

— Nálunk még a foglalkozását is szabadon választhatja meg. Azt a mesterséget tanulhatja, ami legjobban tetszik önnek. Nos, mi akar lenni? Theimer egy kicsit gondolkozott, azután kibökte:

— Matróz!

(A jó hal.) Pacal István ur ebédén van a barátjáná, Tüdőnél. Halat tálnak fel, Pacal sokat eszik belőle. Mikor már több nem fér a hasába, újságpapírt vesz ki a zsebéből és a halat szó nélkül beléhelyezi.

Tüdő felfortyan.

— Ez mégis különös. Hogy annyit ettél, mint egy farkas, az ellen nem szóltam. De hogy a maradékot bepakolod és elviszed, ez már gyalázat.

S Pacal lelkesedve így felel:

— Barátom, ne kiabálj! Ez a hal olyan jó, hogy ezt a halat újságba kell tenni!

(Praktikus kereskedő.) Beszélgetés kereskedők közt. Két olyan kereskedő beszél, aki női divatcikkkel kereskedik, mely cikknél tudvalegőleg annyi a lopás, mint semmi más üzletnél. Az asszonyok a legügyesebb és legjavíthatatlanabb tolvajok.

Azt mondja az egyik:

— Én már igazán nem tudom, mit csináljak. Évenként átlag tízezer korona áru holmit lopnak nálam. Hiába tartok külön házi detektíveket, nem ér semmit.

— Én tudok egy módot, — mondja ravaszul a másik. Az apám találta ki, akinek rövidáru üzlete volt. Három segéddel dolgozott és mind a három kancsal volt. És ha egyik-másik elment tőle, megint csak kancsal segédet fogadott. Egyszer megkérdeztem tőle, hogy mi ennek a oka. Hát megmagyarázta. Az asszonyok úgy lopnak, hogy a segédnek a szemébe néznek. És abban a pillanatban, amikor a segéd másfelé néz, hamar elcsúsznak a pultról egy darab selymet, vagy egyebet. Nos, hát, ha a segéd kancsal, akkor az asszony elveszti a fejét, mert sohase tudja, hogy hová néz. Nem is loptak abban a boltban soha.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. S. Március másodikán megjelent lapunknak „Választási mozgalmak” című rovatában már közöltük. Sziveskedjék utána nézni a ott megtalálja.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A nagykirinda—aradi h. é. vasút kötvényeit most bocsájtja Berlinben aláírásra a Berliner Handels Gesellschaft és a Nationalbank für Deutschland. A prospektus szerint a 9,288 800 K. névértékű kötvényekből a kibocsátók hat millió korona névértékű kötvényt hoznak most forgalomba és pedig 91.5 százalékos árfolyamon. Az átszámítási kurzus 85 pfennig koronánként. A berlini piac a kötvényeket kedvezően itéli meg, mivel a máv. a 4 százalékos kamatoztatásért fizetési kötelezett-

seget vállalt és teljesen egyenlőnek itéli a koronajáradékkal, melynek árfolyama ezidő szerint több, mint két koronával magasabb. A vasutat legkésőbb folyó év végén tartoznak forgalomba helyezni az építők.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 4.

Két nap óta az időjárás menetében némi változás állott be. Ugyanis az utóbbi 2 nap érezhetően hűvösebbjellegzetű volt, azonban alapjában véve továbbra is emyhe maradt az idő, a nap melegítő sugarai folytán.

A vetésekre a változékony időjárás nem mondható kedvezőnek és kívánatos lenne, hogy egyöntetű tavaszi napok uralkodnának.

A gabonaüzlet irányzata lanyhaságából vesztett.

A mai piacon eladásra került:

600 mm. buza	13.00—13.20
400 mm. tengeri	5.70—5.80
Rozs	8.50—8.60
Zab	6.70—6.80
200 mm. árpa	6.20—6.40
Vetőmag-bükköny	9.00—9.10

A gabonárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

Távirati tudósítás.

Budapest, március 4

Kínálat, vételkérő korlátolt, 3000 mm. tartott. Amerika 1 1/2-el olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli sárlat	3 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.31—6.32	6.31—6.32
Buza 1910. áprillásra	13.46—13.47	13.54—13.55
Zab 1910. áprillásra	7.38—7.39	7.59—7.40
Rozs 1910. áprillásra	8.74—8.75	8.77—8.78
Buza 1910. októberre	10.98—10.99	11.09—11.10
Buza 1910. májusra	13.24—13.25	13.32—13.33
Rozs 1910. októberre	8.22—8.23	8.31—8.32

Zárul 6 órakor

Oszták hitelrészvény	—	—	—	678.25
Magyar hitelrészvény	—	—	—	885.—
Közuti vasut	—	—	—	131.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 4. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—409 kilogrammig rjeddő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 166—67 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 167—168 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 168—172 fillérig.

Sertéselészám: március hó 1. napján volt készlet 24731 darab, március 2. napján felhajtott 1020 darab, márc. 3. napján elszállított 243 darab, március 3. napjára maradt készletben: 25 598 darab. A hizott sertés üzlet irányzata szállard.

Felölts szerkesztő: **BOLGÁR LAJOS.**

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. évi március hó 5-én:

C) bérlet. C) bérlet.

A kis cukros.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Gavault. Fordította: Heltai J.

SZEMÉLYEK:

Felicien	Delly Lajos.	Pinglet	Gerő János.
Lapistolle	Varnay Jenő.	Bois-y	Boda Ferenc.
Paul Normand	Szendrey M.	Pincér	End-ey Gyula
Mingassol	Poltár S.	Benjamine	Harmath J.
Touquet	Kulcsár L.	Julio	Zalai Margit.
Hector	Beregi S.	Rosette	Novák Irén.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Máró Sümeyli-uton 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. március 5-én, szombat:

1. Asszonyi furlang. Bohózat. — 2. Biarritz. Látványosság. — 3. A véglegjelölt vizsgálja. Humoros. — 4. Befalazva. Dráma a francia forradalomból. — 5. Spanyol keringő. Természet után. — 6. Gwallior. Látványosság. — 7. A kegyetlen fogorvos. Bohózat. — 8. Föltámasztás. Tolztoj regénye után.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni!

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

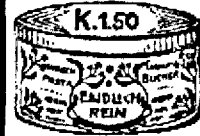
NYILTTER.

VILÁGHIRŰ **BRÜNNI SZÖVETEK** GYÁRI ÁRAKON. **ETZLER-DOSTAL BRÜNN** KIVÁLÓN ELŐNYÖS BESZERZÉS, FORRÁS, TÁRSASÁGI JÁRÁSOK, ÉS AZ ÁLLAMI SZÁLLÍTÓK SZÁLLÍTÓI. NYILTKÖZTETÉS VÉGELT BÉRMENŰVE.

6792

Végre tiszta („Endlich rein“)

a legkövetesebb és legmesszebb menő egészségügyi és kozmetikus követelményeknek megfelelő mosdópé. Dobozban, tubusban. Fogpasztának is használható. (Törv. védve.) A „Végre tiszta” („Endlich rein”) jó hatással van a bőrre, élénkíti, és már rövid idei használat után légygá és gyöngéddé teszi. Használatban olcsó, mint mosdópé és fürdőszappan töltelimitatlan, az előkészített asztalnak és a csaldóknak is ideális használati szere. Tubusban csomagolva orvosoknak, utazóknak és sportembereknek különösen ajánlható.

Vegyeszeti gyár: Bucher, Wien I. Himmelstortgasse 17. Kapható drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszerüzletekben.

6890

Kikellirtani

a kereskedővilágból azt a naiv hitet, hogy ma, a mikor olyan nagy versengés folyik az üzletek között, hirdetés nélkül is lehet boldogulni. Minden törekvő kereskedő: hirdet, még pedig az:

ARADI KOZLONY-ben,

a melyet több százezer ember olvas mindennap.

Rendkívüli olcsó árakban árusítunk

férfi öltöny, felöltő és fiu ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHNER és FLEISCHER Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám. Kizárólagos posztó gyári raktár. 1926

„SAVOY“

BUDAPEST,

VIII., József-körút 16.

a Nemzeti Színház közvetlen közelében.

* NAGYSZÁLLODA. *

A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. — 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés, villanyvilágítás. Lift. Hideg és melegvíz minden szobában. Szobák 3 kor.-tól feljebb. Elsőrangú étterem. 1258

1030—1910. sz.

Hirdetmény.

Felhívjuk a gazdasági cselédek tartó munkaadókat, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédek a szolgálatba lépés napjától számított 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett a városi adóhivatalnál annál is inkább bejelentés, mert baleset esetén csak oly cselédek után tarthatnak igényt a munkaadók a 8. §-ban biztosított segélyre, a kik szabályszerűen bejelentvén, a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Miről az érdekelt munkaadókat azzal értesítjük, hogy minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díjat a városi pénztárnál haladéktalanul befizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e címen felszámítható költségeket megtéríteni, ha az a cseléd, kit baleset ért, az összeírási lajstromban felvétellett s utána a díj esedékességek, vagy a baleset előtt legalább 80 nappal tényleg befizetve lett.

Arad, 1910. január hó 21.

A városi tanács.

**Nagymennyiségű
pléh-pánt
és
maculaturá
jutányos áron
eladó.**

Vásári hirdetés.

Arad szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy Aradon a tavaszi országos vásár 1910. év március hó 11. napján veszi kezdetét és 5 napig, vagyis 1910. év március hó 15-ig bezárólag tart.

Arad, 1910. február hó 26-án.

A városi tanács.

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnöves előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

**A Petrosafroltól a haj selyempuha,
rugganyos lesz.**

ÁRA 1 KORONA.

361

**6 üveget ingyen láda és csomagolásban
bérmentve küld**

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

**A készítmény ártalma lanságáért teljes
garanciát vállalok.**

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három lenyövel)

köhögés

rekedség, katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögést megszünteti.

Csomagja: 20 és 40 fillér,
doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyay Mátya és Bróner Pál gyógyasztárakban Arad, Zombory János gyógyasztára a Szentháromságúhoz Új-Szt. Anna, Székely Sándor Iris gyógyasztára Lippa, Toffert Károly gyógyasztára Elek, Krausz Elemér gyógyasztára Óligovász, Vajtek és Weisz drogeriája Arad, Adler gyógyasztárban, M.-Pécakán, Örs Rezső, Pankota.

**Örökzöld pázsitra,
virágágyakra és ker-
tekre**

1206

friss fűmagok

legolcsóbb áron kaphatók
nagyban is

Dürr Gusztáv

csemege, fűszer, pezsgőbor és ásványvíz kereskedése

Arad, a városházzal szemben.

Telefon 118.

Alapított
1840.

Rosenblüh K. és Társa.

Alapított
1840.

A tavaszi újdonságok már beérkeztek — új szövésű kelmék pompás pasztell színekben, ugyisintén blous kelmék — kirakatainkban már megtekinthetők.

Vászon és fehérnemű áruk kivételes olcsó eladása.

A nagy áremelkedés dacára **maradékok** továbbra is — a régi **olcsó árakhoz.**

Finom szálú **pamuth vászon** mtr. **34 kr.**

Mosott chiffon **madapolan** mtr. **32 és 34 kr.**

Közép szálú **pamuth vászon** mtr. **32 kr.**

Bőr erős **alsólepedő varrás**

nélkül darabonként **1 frt. 40 kr.**

Most érkezett **3000 méter tiszta cérna vászon** maradék méterenként **72 és 78 krajcárért.**

Fentiekből **mintákat** is küldünk, kívánatra **többfelől egy 5 kg.-os csomagot** bizományba **választás céljából** küldünk — **visszaküldés a mi költségünkre történhet.**

461

APRÓ HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismerettség híján

házasújszóra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
regédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárra,
gazdaszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterületet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

AKI

eladni kíván

csutort,
songorát,
ort,
gyümölcsöt,
gabonát,fizletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

AKI

mindeneket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"
kis hirdetési

rovatát használja.

Lakás kiadó.

Teleky-utca 22. egy modern 4 szobás úri lakás minden hozzátartozóval per május 1 bérbeadandó. Ugyanott egy 1100 □-öl szőlő- és házikert is bérbeadandó. Bővebbet Zeiner Ignácz Arad, Forray-utca 2. 1262

Szőlőkarót

7 láb magasat prima tölgyfából szállít waggon számra Branyicska állomásról Vass József fakereskedő Ujarad. 1212

Telefon 348.

Husserl Manó
bádogos

vizvezeték szerelő.

Javitások 161

olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

7—8 waggon

elsőrendű takarmányozáshoz is alkalmas zabszalma eladó Weinberger Menyhértnél Csermőn. 1275

Gyakornoki

állást keres 4 polgárit végzett jobb iskolai bizonyítványokkal rendelkező fiatalember. Gazdasághoz is elmegyén gyakornoknak. Levelek G. J. T. jeligére a kiadóba küldendők. 1261

Senkey-utca 17. szám alatt

egy 16 m. hosszú és 6 m. széles faalkotmány azonnal eladó. Bővebbet ugyanott. 1247

Modern hálószobák

és egyéb butorok jutányos áron eladók Molnár Antal úrnál, Part-utca 4. 1179

Javaszi divat album

utcai, házi toalette, costüm, blous és alj, valamint gyermek divat-album. Összesen 700 divatképet tartalmaz, a vaskos könyv ára K. 250. Kap-ható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. Megjelentek az összes francia nagy tavaszi divatlapok. 671

Jzletes házi koszt

kapható Deák Ferenc-utca 15 sz. ajtó 1.

Modern

földszinti v. első emeleti úri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4—5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jeligével a kiadóhivatal továbbítja. 487

Német kisasszony kerestetik

három gyermek mellé, kik 5, 6, 9 évesek. A kisasszony családtagnak tekintetik és kitűnő bánásmódban részesül. Cim a kiadóhivatalban.

Főtéri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számú házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

Képek, irómappák, díszes és egyszerű könyvbe-kötések és minden e szakba vágó munkákat készítünk kiválóan felszerelt könyvkötészetünkben, hol e munkálatokat kitűnően képzett szakmunkások végzik. Aradi Nyomda Részvénytársaság, Arad, József főherceg-ut 22.

Ritka alkalom!

Új beszerzés folytán a raktáron levő levélpapírokat 30—40% engedménnyel, — a rongált dobozuakat pedig minden elfogadható áron árusítom. „Clio“ az egyetlen tökéletes tölthető tollszár. Jótállás mellett adom el. Kölcsonkönyvtáram 275 oldalas magyar jegyzéke megjelent. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése Aradon. Telefon 385. sz. 525

Tégla kapható

alulirotnál, valamint
ujjonnan építendő ::

házra kölcsön is.

Parcellázásokat elfogadok.

Kirle Antal

téglagyáros 1243

Flórián-utca 6/b. szám, 5. ajtó.

Afrana

a legjobb varrógép

házi és ipari célokra. — Kizárólagos raktár: 346

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

Alkalmi vételek
és eladások

Ékszer-áruháza

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerárátára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész 601

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb áron megétehetnek vagy más tárgyra átcserelelhetnek TELEFON 438. TELEFON 438.

Olcsóbb lett

a
SZÉN!!

A ki téli szén és koks szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszeszgyári koks 4.60 K.
100 kg.-ként.Porosz salón kőszén 4.60 K.
100 kg.-ként.Zsilvölgyi salón kőszén 4.— K.
100 kg.-ként.Rostált portmentes faszén 6.— K.
100 kg.-ként.Kovács szén — — 4.60 k.
100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 611

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Tavaszi újdonságok:

Rendelésszerűen készült női costümök

toilettek, felöltők, köpenyek legelegánsabb
kivitelben és nagy választékban

RADÓGYULA

női divatárúházában 1263

ARAD, a Minorita templommal szemben.

Külön mérték osztály.

Telefon szám 238.

